

MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

LITHUANIAN NEWSPAPER „OUR WAY“

AUTHORIZED BY EUCOM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 68 (180) IV metal

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, IŠEINĄS DUKART SAVAITĖJE

Dillingen/D., 1948 m. lapkričio 27 d.

Reikalas, kuris paliečia mus visus

Gyvenant normaliose sąlygose, savame krašte, sveikatos netekimas, palyginti, dar nėra tiek skaudus, kaip tremty. Gana tik prisiminti, su kokių rūpestingumu stengiasi valstybės saugoti, globoti ir kelti savo piliečių sveikatingumą, kad suprastume, ko mes šiandien tuo atžvilgiu neturime. Nesileidami į detales, čia pastebėsime tik tą šurkštelį realybėje, kad pagal ligšiolinę tremtinių įkurdinimo praktiką sunegalavusiems asmenims durs visur uždaros. Tiesa, tiek IRO, tiek tautiniai komitetai ir vadovaujantieji veiksniai stengiasi pramušti šią sunkią pralaužiamą uždangą ir išsiderėti bent dalinių lengvatų nedarbingiesiems emigruoti. Tačiau visos pastangos atsikūša į žirnis į sieną. Mat, emigraciją vykdančiams kraštams reikia darbo rankų, o ne karštinčių.

Būtų neprasminga čia dar kartą tikinti, kuriuo būdu tremtinių tarpe galėjo atsirasti nedarbingųjų procentas. Kas bent kiek pažįsta ar nori pažinti mūsų gyvenimo ir maitinimo sąlygas, tam aišku tai ir be didesnių išvėdžiojimų. Tam tikras nedarbingųjų procentas yra neišvengiamas būtinybė visur ir visais laikais net ir normaliam gyvenime, lygiai kaip pasikro asmens senatvė, nelaimė ar mirtis. Todėl šis faktas, tiek šalpos organizacijų, tiek tautinių komitetų pateikiamas pirmoje eilėje, išryškinant tremtinių būklę specialiai, atrodo, ilgai negalėtų būti nepabotus tie, kurie planuoja ir vykdo tremtinių problemas sprendimą iš viso. Čia jau būtinas spaudimas ir nuolatinis veikimas į Sąjungininkų valdžias ir vyriausybes, visais būdais ir visomis priemonėmis. Kiek gauname patirti, mūsų bendruomenės reprezentantai nebe nuo šiandien šį klausimą ir judina. Tad belieka tik jiems palinkėti nepalaikamos energijos ir geriausios sėkmės, nes nė vienas nežino, kas paskirai palmtas gali būti tuo būdu išskirtas.

Čia jau nekas kitas, tai bent šitas nežinojimas kiekvienam mums deda pareigą rūpintis tais, kurių sunegalavimas jau šiandien yra paalškėjęs. Emigrantų sveikatos tikrinimo sušvelninimo besiekiant motyvuojama, kad mūsų tautinė bendruomenė, emigruodama į vieną ar kitą užjūrio kraštą, mielai pasiims proporcingą kiekį nedarbingųjų. Todėl visai nuosekli būtų jau ir dabar praktiška parodyti, kad mes tikrai rūpinamės savaisiais, kurie tokios socialinės globos iš mūsų pusės reikalingi. Juk apskritas skalčius tokių šiandien gyvybių ilgoninėse ir sanatorijose. Vieni jų, laimel, savo sveikatą atgauna ir gali įsijungti į jiems prieinamą darbo procesą, kiti gi priversti ilgoninėje įtaką gydyti. Vieni čia dar turi artimųjų ar giminių, kurie jiems kiek ir padeda, kiti gi jo net nesulaukia. Tačiau kaip bekalbėsime, sunegalavusieji yra tie patys mes, mūsų likimo ir politinės kovos draugai. Jų neturėjume pamiršti ir tuo atveju, kada jiems tas mūsų prisiminimas ir žodžių, ir skatiku, ir malsto gabaliukų reikalingesnis daugiau kaip paprastai. Čia kiekvieno paskiro asmens tautinė pareiga turėtų pasakyti, kas ir ką turėtų atlikti, kad mūsų reprezentantai galėtų teikti: mūsų kiti seneliai, ligonys ir iš viso nedarbingieji turi sekti mus kad ir į tolimiausius kraštus. Mes, sveikieji, savo organizuotumu mokėjome ir galėjome juo paguosti ir sušelpiti, kada patys iš svetimos malonės gyvenome. Tuo labiau galėsime jais pasirūpinti, kada patys pastoviu darbu egzistenciją užsitikrinsime.

Tebūnie tad ateinančios šventės, kurios jau ne už kalnų, šios mūsų pareigos įsąmoninimo patikrinimas.

A. L.

Australijoje Viktorijos premjeras pasakė, kad jis esąs įsitikinęs, jog jie kovoja Australijoje ne su Australijos komunistais, bet su rusų penktąja kolona. (AP)

Sovietai aštrina tarpt. padėtį

Kinijos įvykiai ir Amerikos vaidmuo. Masės prieš Sovietų politiką. Prancūzija susiprato

Paskutiniai Kinijos įvykiai dar labiau paaštrino Europos politinę padėtį, kuri yra ir taip Sovietų Sąjungos nuolat komplikuojama, ypatingai per Berlyną. Kinijos komunistų slinkimas nuo Mandžūrijos pietų linkui kelia rimto susirūpinimo Europos kraštuose dėl komunizmo plitimo ir dėl Amerikos būsimosios užsienio politikos, nes didesnis Amerikos dėmesys gali nukrypti į Azijos kraštus, nors amerikiečių spaudoje pasisakoma, jog J.A.Valstybės kol kas dar nėra tiesioginės grėsmės. Tačiau Kinijos įvykių eiga, kaip rašo Daily Mail vedamajame, „pakeltė visiška tarptautinių reikalų pusiausvyrą“. Ir todėl pasaulis su nekantrumu laukia „aiškaus JAV politikos deklaravimo, atsižvelgiant į komunistų pastangas pagriežti visą Kiniją į savo rankas, o per Kiniją ir visą pietryčių Aziją“.

Daily Mail spėlioja, kad Amerika dabar greičiausiai galinti užbaigti Europos konsolidaciją ir po to daugiau nukrypti į Tol. Rytus. Iš tos prielaidos reikėtų daryti ir kitą, būtent, kad planuojamas „Šiaurės Atlanto paktas“ gali būti greičiau sudarytas, o į jį įtraukta Italija ir gal net ir Skandinavija. Die Neue Zeitung rašo, kad trijų Skandinavijos kraštų bendras gynybos paktas jau sudarytas ir kad „Svedija, pritardama šiam paktui, nuo savo neutralumo bet kuria kaina politikos bus atsisakiusi“. Iki šiol Svedija vis tikėjosi likti neutrali ir išlaivuoti taip, kaip tai ji buvo padariusi per abu paskutinius pasaulinius karus. Tačiau įvykiai Rytų Europos kraštuose pravėrė ir jai akis, kad toks žaidimas toliau yra jau nebetikras ir gali būti net pavojingas — neutralumas gali visiškai pražudyti pilietines laisves.

Jeigu Azijos teatras paskubintų Europos konsolidaciją, reikės jis laikyti teigiamu reiškiniu, nors ir labai brangiu.

Komunizmo lalmėjimas Kinijoje ir Sovietų beatodairiškas paneigimas bet kokio žmoniškumo, pilietinių laisvių ir grasinimas amerikiečiams bei anglams dėl Berlyno gyventojų aprūpinimo maistu ir kitomis reikmenimis ir pagaliau Sovietų kišimasis į kitų kraštų reikalus — Prancūzijos streikų organizavimas ir jų finansavimas — sukėlė Amerikos darbininkų tarpe tokią kartėlį, jog JAV didžiosios darbininkų profesinės sąjungos (AFL ir CIO) priėmė užsienio politikos rezoliuciją, kurioje jie deklaravo, kad būtų sudaryta karinė sąjunga ir nukreipta prieš Sovietų Sąjungą. Toliau jie savo deklaracijoje kviečia nutraukti visus prekybinius ryšius su Rusija, kol Berlyno blokada bus nuimta, rašo NYHT. Toks 15 milijonų darbininkų pareikšimas rodo didelį darbo žmonių politinį subrendimą, jeigu jie pasisako prieš Sovietų Sąjungos politiką. Panašia kryptimi eina ir Britanijos darbininkai, nors jie kol kas ribojasi apsisvalymu nuo komunistinių vadų savo organizacijose.

Kitas sveikas reiškinys Europos konsolidacijoje yra Britanijos karinės prievolės pratęsimas iki 12 mėn., kaip tai buvo ankščiau pradedta, iki 18 mėn.

Berlyno krizės sprendimas vargu bus galimas, nes Sovietai ne tik nerodo talkingo veido, bet, priešingai, vis labiau skelia jų jau praskeltą plyšį. Paskutiniu metu rusų paskelbti šaudymo pratimai prie oro kelių Berlyno linkui ir Rokosovskio vyr. būstinės perkeldinimas iš Rytprūsų į Mecklenburgo sritį taip pat didina Europos įtampą ir palaiko nervinio

karo nuotaiką. Daily Mail rašo, kad „amerikiečių žvalgybos šaltiniai patvirtino pareiškimą, kad marš. Rokosovskis, Sovietų vakarinių armijų šefas, įsisteigė vyr. būstinę rusų zonoje.“ Antikomunistiniai šaltiniai nurodo, jog Sovietai vis didina okupacines pajėgas, nors amerikiečiai vis tai paneigdavo.

Prie politinės padėties aštrinimo prisidėjo dar ir Prancūzijos vyriausybės užimtoji politika Vokietijos Rūro srityje valdymo ir jų okupacinių zonos prijungimo prie kitų abiejų vakarinių zonų atžvilgiu. Šiuo atžvilgiu Prancūzijos vyriausybė pasiūlymavo komunistų idėjas, kad Rūro sritys produkcija būtų kuo mažesnė, kad Europos ir Vokietijos ūkio atkūrimas būtų uždelstas arba net pristabdytas prie chaoso, kurį organizuoja Kremliaus ranka Prancūzijoje ir kituose kraštuose streikų pavidalu, o šiuos gi finansuoja Sovietų kontroliuojamas bankas Prancūzijoje ir kitur. Šis paskutinis neigiamas reiš-

kinys padėjo Prancūzijos vyriausybei didele (130) balsų dauguma parlamente gauti pasitikėjimą, nes buvo konstatuota oficialiai, kad Kremlius finansuoja krašte streikus ir tuo būdu kišasi į draugingos valstybės vidaus reikalus.

Paskutinėmis žiniomis, D. Britanija ir JAV pasiūlė Prancūzijos vyriausybei Rūro srityje anglies ir plieno gamybos kontrolę lygiateisį balsą, kaip ji turi amerikiečiai ir britai, nesiejančią su jokiomis sąlygomis, nors anksčiau iš Prancūzijos buvo reikalaujama prijungti savo okupacinę zoną prie kitų dviejų. Naujasis pasiūlymas, reikia tikėtis, panaikins tarp Vakarų pajėgų atsiradusį plyšį ir tuo būdu sustiprins antikomunistų ir antisovietų frontą, nes pavojus vis labiau grasi pa-sauliui. Prancūzija šį pasiūlymą priėmė. Reikia laukti, jog kurtoji Vakarų gynybos atspara įgaus naują pobūdį ir Sovietų spaudimą lengviau atlaikys.

J. Aras

Europos Unijos konferencija

Bruselio pakto kraštai susirinko Paryžiuje aptarti Europos Unijos pagrindų. Kol kas Prancūzija ir D. Britanija neranda bendro išėjimo taško. Prancūzija yra linkusi sudaryti Europos Jungtinį Parlamentą, nors ir su patariamąjo balso teisėmis. D. Britanija su savo socialistine vyriausybe labai yra atsargi atsisakyti dalies suvereninių teisių. Pagal Prancūzijos projektą, Europos Unijos Parlamentą sudarytų tu kraštų parlamentarai. Vėliau šis parlamentas jau mėgintų sudaryti Europos vyriausybę, kuri trauktų ir kitus kraštus prisidėti prie šios Sąjungos. Britai linkę kol kas

sudaryti patariamąją tarybą, kurios nariai būtų Bruselio pakto vyriausybės. Belgija palaiko prancūzų pasiūlymą, kai kitų dviejų mažesnių kraštų — Olandijos ir Liuksemburgo — pažiūros nėra išryškėjusios.

Ar pasieks sukurti Europos Unijos branduolį, kol kas neaišku, nes britai ir tarp savęs — konservatoriai su darbiečiais — dar nėra vieningi dėl E. Unijos pobūdžio ir teisių.

(NYHT)

KINIJAI GRESIA ŽLUGIMAS

Pasak Alsop, Trumanas nesukūrė Kinijos politikos. Dabar JAV remiančios generolą Fie, kuris daugiau eina savu keliu, bet ne su tautine Kinijos vyriausybe. Jei esą taip atsitiktų, tautinė vyriausybė sugriūtų, Kinija būtų padalyta tarp keleto karo vadų ir komunistų. Bet kadangi komunistai yra daug stipresni ir geriau susiorganizavę, tada jie sunaikins vieną po kitą karo vadus ir pagaliau Kinija pateks komunistų rankose.

Dabar esanti tokia padėtis, kad nors Amerika imtųsi griežtos akcijos, vistiek būtų tuščias dalykas. Dabar jau nebėsa jokios vilties. Pranašaujama, kad jei komunistams pasiseks palmti Yangtse slėnį, tai tada Amerika turėtų vengti didelių investicijų Kinijoje. Bet pakeistoji pasaulinė strategijos padėtis pareikalauja daug didesnių investicijų bet kur kitur.

Paskutinės aktualijos

— Britų tiekimo ministeris George Strauss, atsakydamas į opozicijos atstovų paklausimą, žem. rūmuose k. m. lapkričio 22 d. pareiškė, kad su Britanijos vyriausybės pritarimu Sovietų Sąjungai 1946 m. rugsėjo mėn. parduota 10 ir 1947 m. — 55 sprausmių lėktuvų motorai. Daugiau užsakymų nebėsa gauta.

— Turkijos parlamente respublikinės tautos partijos frakcija pareikalavo ministerį pirmininką Hasan Saka suteikti informaciją apie jo pašnekesį su Sovietų pasiuntiniu Aleksandr Lavrentjev. Pašnekesys įvykęs vieno priėmimo metu Sovietų pasiuntinybėje. Jo proga Sovietų pasiuntinys pasiūlė Turkijai nutraukti visus saitus su JAV ir orientuotis į Sov. Sąjungą.

— Du milijonai svarų mėsos konservų, kuriuos padovanojo Airijos vyriausybė, atgabenama Vokietijon. Iš to kiekio 600.000 svarų aukotojų pageldavimui, gaus DP ir 1.400.000 svarų vokiečiai.

Kinijos tragedija — pasaulio grėsmė

Rašo Dr. S. Tomas

Iš pranešimų patyrėme, kad tautinė Kinijos kariuomenė komunistų yra sumušta ir traukiasi į pietus. Kinijos vyriausybė, vadovaujama generolo Tšian Kai Sek, mano įrengti gynybos liniją prie upės Jang Tse Kiang. Bet pažvelgę į žemėlapi nusi-gasite, nes jei jau gynybos linija komunistų linija bus įrengiama prie minėtos upės, tai didžioji Kinijos dalis ir šiaurės bus komunistų rankose, ir tokia linija būtų tikrai paskutinė ir beviltiška, kaip kad buvo savo laiku vokiečių ginamasi prie Elbės. Tai viskas pralošta. Kinija atiduodama komunistui. O ką tai reiškia? Tai komunizmo trumfas ir likusio pasaulio tragiškas žuvimas. Jei tai įvyks ne šiandien ar rytoj, tai vistiek į tą katastrofą pasaulis žengia be atva-nagos. Bet susipažinkime plačiau su pačia Kinija ir jos tragedija.

20 š. pradžioje Kinija apėmė 11 mil. kv. km plotą, bet žymios jos dalys, kaip Mandžūrija, Tibetas, Išorinė Mongolija, Hsing Kiang, buvo nuo jos atkritusios ir iki pat šiol nesusivienija. Likusi tikroji Kinija su 5,7 mil. kv. km plotu ir apie 450 mil. gyventojų. Ji dalijasi į 18 provincijų. Kiniečiai yra geltonosios mongolų rasės, nepaprastai tirstai susigrūdę, nes šie septintadaliai gyventojų gyvena ant trečdallo teritorijos, prieauglis per metus siekia 4 mil. žmonių. Religija: kofucianizmas, taoizmas ir budizmas, yra mahometonų ir krikščionių. Pagrindinis verslas — žemės ūkis, nes 80% gyventojų juo verčiasi. Žemės ūkis labai atsilikusi tvarkomas ir pati ūkinė sistema yra tiek archajinė, kad nebūtų verta apie ją ir kalbėti. Didžiausia dauguma žemės ūkiu besiverčiančių neturi

nuosavos žemės, ir yra tik nuomininkai. Toji žmonių masė gyvena nepaprastai blogose ir primityvose sąly-gose, mirtingumas didelis, ligos, badas — nuolatiniai kinų palydovai. Masių skurdas ir vargas nebaugina kiniečių nuo komunizmo, priešingai, jie laukia iš komunizmo jų būklės pagerinimo. Todėl komunizmui dirva ten labai palanki.

Kinija yra turtinga ir žemės turtais. Ten yra akmens anglies ir visų rūšių rūdos, tauriųjų metalų ir geros porcelano žaliavos. Pramonė šiek tiek pažengusi pirmyn: keramika, plytos, cementas, laivų statymas, malūnai, aliejaus pramonė, medvilnės ir ryžių apdirbimas. Eksportuoja šilką, arbatą, soją pupas, vašką, lūxus prekes; importuoja javus, riebalus, metalus, rūdą. Jų valiuta niekada nebuvo vertinga, ir dabar jie gyvena negalėdami išsigelbėti nuo viena po kitos sekančios infliacijos.

1934 m. japonai užėmė Mandžūriją ir ten buvo įtaise nepriklausomą Mandžukuo valstybę. Japonai šioje srityje yra nemaža aptvarke: išplėtė vietos pramonę, susisiekimo tinklą, pramokė administraciją. Japonijai kapituliuojant, tas sritis paėmė globoti Stalinas. Jis pasiėmė ne tik krašto pramonę ir ją išsivežė, bet nusprendė ir patį kraštą sukomunistinti. Tat jau įvykęs faktas. Išorinė Mongolija ir kiniečių Turkestanas jau seniau buvo atitekę Stalino globai. Šiandien jau faktas, kad visa sritis nuo šiaurinės Mandžūrijos sienos iki Jang Tse Kiang upės vidurio, išskiriant miestus susisiekimo centruose ir susisiekimo linijas, yra komunistų kontroliuojama. Iš 450 mil. žmonių, 150 mil. tose srityse taip pat

komunistų valdžioje. Tokios padėties akivaizdoje, pabandykite mesti žvilgsnį į politinę krašto raidą ir pagragrėtinę, kas gali įvykti artimiausioje ateityje.

Didysis kinų tautos vadas Sun Ja Tsen savo žinomos programos rėmuose buvo nustatęs tris pagrindinius tautos principus: nepriklausomybė nuo užslenų, demokratija ir kiekvieno piliečio teisė į atitinkamą pragyvenimo standartą. Tačiau ta programa buvo persunkta tautiniais ir socialiniais motyvais. Po jo mirties 1925 m. tie du motyvai išsiskyrė: Kuomintangas ėmė atstovauti nacionaliniams ir konservatyviųjų savininkų interesams, komunistų partija stoji ginti socializmo, vargstančiųjų ūkininkų ir žymios dalies inteligentijos. Užuoventos pirmieji tikėjosi rasti pas amerikiečius, antrieji pas Sovietus. Pradžioje palaime lėmė persvarą pirmiesiems, nes prieš 12 metų komunistai buvo sumušti ir išvyti iš šiaurės, tačiau kur jie dar sugebėjo užsilaikyti 1,7 mil. gyventojų krašte ir įsteigti savo vyriausybę. Nuolatinis kinų japonų karas neleidžia šios problemos galutinai likviduoti, o Sovietams pradėjus karą prieš japonus, rusai įgavo teisės remtis slaptais Jaltos susitarimais. Pasekmėje pagal 1945 m. rugpjūčio 14 d. Sovietų kinų sutartį, pietų Mandžūrijos ir rytų Kinijos geležinkeliai tapo bendra Sovietų-kinų nuosavybe. Karo uostas Port Arthur ir prekybos uostas Dairen taip pat atiteko bendram valdymui. Stalinas pasistengė savo pozicijas dar labiau sustiprinti: 1945 m. gruodžio mėnesyje Užsienio Re-

(Nukelta į 6 pusl.)

Pulk. J. S. Wilson skautų iškyloje Lübecke

Lapkričio 17 d. Lübeckan atsilankė Tarptautinio Skautų Biuro Londone direktorius pulk. J. S. Wilson, lydimas to paties biuro atstovo DP skautų reikalams sktn. J. Monnet. Tadien su juo susitikti Riesenbusch šilan prie Bad Schwartau (Lübecko apyl.) suskrido pusseptinto šimto skautų-čių. Nuo ankstyvaus ryto atgijo rudeniniai apsnūdę šilas ir prisipildė linksmai klegančių skautų būrių. Šion rudens iškylon suskrido iš tolimiausių Holsteino kampų — 54 lietuviai, 75 estų, 142 latviai, 92 lenkai ir apie 340 vokiečių skautai-tės. Beregint buvę pastatytus palapinės ir skautai skiltimis paslido po šilą atlikti pasirinktų uždavinių. Laukiamas svečias su palydovais buvo pasitiktas skautiškais šūkiais ir apėjo visą šilą, stebėdamas skautų darbus. O tū darbai buvo įvairių įvairiausių — vieni signalizavo, kiti tiesė virvinių lieptų, tretie laivinosi teikti pirmąją pagalbą, dar toliau skautukai plūso sukaite prie kailio arba rodė vikrumą išdėdami įvairius mazgus ir pan. Visus tuos darbus pulk. J. S. Wilson stebėjo su dideliu dėmesiu, kai kur ką patalsydamas ar patardamas. Vėliau su subėgusiais ratan saskrydžio dalyviais pasidalino savo mintimis, kurios daugiausia buvo skirtos DP skautams. Per visą savo lankymąsi pulk. J. S. Wilson daugiausia savo dėmesį jiems ir skyrė. Iš kai kurių jo pareikštų minčių susidarė įspūdis, kad vokiečių jaunimas dar nesurado tikrojo skautybės kelio. Jis pastebėjo,

kad ir prieš 1933 m. vokiečių skautai to kelio lyg ir nebuvo suradę. Vėliau, šile esančioje svetainėje, buvo kuklius pobūvis, kuriame dalyvavo pulk. J. S. Wilson su palydovais ir per 70 skautų vadovų. Jo metu svečią sveikino DP skautų vardu latvių vyr. sktn. Raskums ir vienas vokiečių sk. vadovas. Svečiui buvo įteiktos prisiminimui kuklios DP skautų dovanėlės. Su skautų vadovais pulk. J. S. Wilson ilgai pasidalino savo mintimis bei įspūdžiais, skatinamas vesti jaunimą tikrosios skautybės keliu.

Saskrydis užbaigtas trumpu laužu, prie kurio sudainuotos kelios nuotalkingos dainos ir pašokti tautiniai šokiai.

Kokį įspūdį išsivežė svečias, sunku pasakyti. Tačiau DP skautams kiek sudrumstė nuotaiką nedrausmingas vokiečių skautų laikymasis ir rėkiantis afišavimas (tatai nesiderina su skautišku kuklumu!). Nors ir savo tėvynėje būdami, jie kiek imaydami stengėsi svečiui ir DP skautams parodyti savo ubagystę. Nesugebėjo net pasidalinti pietų sriubos — pritrūko 100 asmenų, nors jos lyglai gavo visi DP ir vokiečių skautų vienetai. Vokiečių sk. vadovas Hinz savo iniciatyva nurinko nuo skautų vadovų pobūvio stalo prie kovos duotą pyragą, neaplenkdamas net ir pulk. J. S. Wilsono lėkštės, ir padalino savo „jungams“. DP skautams toks svečio „pagerbimas“ pasirodė gana keistas.

J. Gerkešas

Patriae meae carissimae...

(Dr. JUOZO PETRIKO PROMOCIJOS PROGA)

S. m. Nepos 1 d. Tübingeno Universitetas suteikė gyd. Juozui Petrikui, išlaikiusiam doktoranto egzaminus ir apgynusiam disertaciją: „Beitrag zur erfolgreichen kombinierten Sulfonamid-Penicillin-Therapie“, medicinos daktaro laipsnį.

Darbo tema nauja ir ypač dabar medicinoje aktuali. Statistinė medžiaga rinkta Heilbronn'o ir Ulm'o ligoninėse. Studija plati, išbaigta. Techniškoji darbo pusė atlikta su didžiausiu kruopštumu ir preciziškumu.

Dr. Juozas Petrikas gimė 1908 m. gruodžio 23 d. Kaspariškuose, Ukmergės apskr. Baigęs Ukmergės gimnaziją, įstoja į V.D.U. Medicinos fakultetą Kaune. 1938 m. gauna gydytojo aprobaciją. Pradžioje įsikuria Kovarske. 1939 metais persikelia į Rokiškį, kur, veda apskrities Ligoninėje vidaus ligų skyrių. Karo vienu metu atbloktas Vokietijon, be pertraukos ligi šiol dirba UNRRA, vė-

liau IRO medicinos tarnyboje. Šiuo metu dr. Juozas Petrikas gyvena Schwab. Gmündo lietuvių stovykloje.

Nepaprastai yra džiugu ir miela, kad mūsų akademikai, nežiūrint skurdžių gyvenimo sąlygų, ne rezignuoja, bet veržliai iriasi pirmyn. Tą patvirtina ir dr. Petriko pasiryžimas.

Grįžus į laisvą Tėvynę (tuo mes visi tikime!), dr. Petriko darbas įneš daug šviesos į mūsų mediciną ir tuo pačiu padės fiziškai kenčiantiems tautiečiams.

Ir disertacija yra dedikuota: „Patriae meae carissimae“...

Gyđ.

ŠACHMATAI KEMPTENE

Lapkričio 11 ir 12 d. Kempteno lietuvių šachmatininkai suruošė varžybas su estais ir latviais. Prieš estus laimėta rezultatu 6:2, prieš latvius 8:0. Už lietuvių kovojo: Paškevičius, Saudargas, Šileikis, Serėnas, Gabė, Janavičius, Mockūnas ir Daukantas.

K. Da.

Selpiantiems tremtinius ligonius žinotina

SANATORIJŲ, KURIOSE YRA LIETUVIAI DŽIOVININKAI, ADRESAI, SENIŲŲ PAVARDĖS BEI LIGONIŲ SKAIČIUS

Prancūzų zona:

- 1) (14b) Schönborg, Neue Heilanstalt, J. Dunduras 15 ligon.
- 2) (14a) Heilbronn a. Neck., Jägerhausstr. 26, P. Blekaitis 27 „

Amerik. zona:

- 3) (16) Merxhausen b. Kassel, IRO DP Hosp., ing. J. Melys 46 „
- 4) (13a) Amberg, IRO Tbc Sanatorium, Erlingis Stasys 51 „
- 5) (13b) Gauting b. München, IRO Tbc San., Barasas Jurg. 42 „

Anglų zona:

- 6) (24a) Gestacht a. E., DP Hosp., Edmundtal, J. Kruminas 35 „
- 7) (20) Bad-Münder, Hospital, Deisterhorst, J. Stankaitis 28 „
- 8) (20) Bad-Rehburg, Sanat. „Elisabeth“, Radzevičius 24 suaugę ir 15 vaikų
- 9) (24) Glückstadt/Elbe, DP Hospital, A. Varanavičius 28 ligon.
- 10) (23) Huntlosen i. Old., DP Hospital, V. Simonavičius 38 „
- 11) (24b) Klingenberg, Post Pönitz, Baltisches Kinderheim, p. Kunigienė 16 našlaičių
- 12) (13a) Nürnberg, Dutzensteich, Tbc San., dr. Jesevičiūtė 75 vaikų dauguma mokyklinio amžiaus.

Solistai Amberge

Pereitą šeštadienį, lapkričio 20 d., Amberge lankėsi solistai p. Krikšto-laitytė, p. St. Baranauskas ir J. Kačinskis. Jie, po koncerto Vilske, kur stovi lietuvių darbo kuopa, atvyko Ambergan ir koncertavo popiet. Amberge TBC Sanatorijoje ir vakare Pond-Barakų salėje. Ligoniai buvo labai patenkinti, galėdami po ilgos pertraukos išgirsti, lietuviškų motyvų ir lietuviškai padainuotas operų ar jas. Jie labai dėkingi solistams, kad jie, nebojant kelionės sunkumų, maionėjo atvykti juos truputuką papenėti meno penu ir tikisi, kad šis buvo nepaskutinis kartas ir sanatorijos ligoniai ir ateityje mūsų menininkų nebus užmiršti.

Vakare Pond-Barakų salėje visi Arė, o 4 dirbantieji lietuviai tar nautojai ir su dideliu pasitenkinimu išklaušė malonaus p. Krikšto-laitytės sopraną, galingo p. Baranausko tenorą, akomponuojant planino merio meisteriui p. J. Kačinskui.

Apskritai, Amberge lietuviai dėkingi tautiečiams-menininkams, kad jie malonėjo net du kartus pasirodyti, nors jiems jau kitą dieną iš ryto reikėjo būti Augsburg — ruošti kariuomenės šventės minėjimui.

A. VILKAS

SIAUBAS EINA PER EUROPA

ATSIMINIMAI

Tarp daugelio kitų kieme stovi vienas vežimas su lenkiška vėliava. Jo savininkė — viena vidutinio amžiaus moteris su mažu berniuku. Tuojau pastebime, kad tai vokiečiai. A'gis ir Juozas pradeda ją erzinti:

— Atsimine arklį, nes ta vokiečiai. Parodyk dokumentus... Kodėl vaikas nekalba lenkiškai?

— Kalbėk, kalbėk, — ragina motina, bet berniukas tyli.

— O Gott, — sušunka ji (toliau lenkiškai), — aš kentėjau vokiečių lageriuose, o jie dabar mane vokiečiai vadina.

Mes pradėdame juoktis:

— Kodėl tu šauki „O Gott“, o ne „O Bože“. Tu vokiečiai! Ji neturi ką sakyti: aš pajuntu, kaip baisu maitytos tautos žmogul.

Palikame ją ramybėje. Vaikas pasirodo mokas lenkiškai, bet abu jaučiasi ne kaip naujame kailyje.

Vienuose namuose neblogai įsikuriame ir nutariame pabūti keletą dienų. Saimininkai pabėgę į mišką. Apvalome, apšvarkome, nes čia rusai padarę pasakišką netvarką. Kiemas dar blauresnis: visur mėtosi piautų gyvulių liekanos, išardytų prieglavčių plunksnos.

Pradėdame susipažinti su naujais bendrakaičiais. Buvęs policininkas bijo rusų ir stengiasi traukti kelią, o Miškinis skubina. Daugumos nuomonė: neskubėti, bet ir per daug negaišti.

Daugelis lietuvių prisideda prie mūsų kolonos ir vėl dingsta. Vienas jų iš Suvalkų krašto. Jis pasakoja:

— Radau pasikorusią seną paną. Greit nutraukiau virvę ir ją atgaivinau. „Ko tu mane atgaivina, jau man buvo gerai!“ supyko ta vokiečiai. Aš sakau: „Jei nori pasikurti, tai — tik tada, kai aš nematau“. Mat, per ją perėjo du rusai... dėl to ir korėsi, — juokiasi jis.

Juokiasi ir visi, ne iš blogos valios, bet — tai čia paprasta,

kasdieniška. Tokie skaudžiausi nuotykių pasidarė humoro objektu.

Petras, radęs medinį arklį, raitas linguoja, atseit, „joja“. Mozūriukas (vokiškai) prašo, verkia, kad duotų ir jam pajoti. Petras nenusileidžia, nors motina ir liepia. Mozūriuką pakartotinai įspėjame nekalbėti vokiškai, nes, jei rusai išgirs, mums bus blogai.

Kai mozūriukas nustoja prašęs, Petras nulipa nuo arklio ir nueina kitur žaisti, o šis jau nebeori „joti“. Vaikai žiaurūs, žiauresni negu suaugę.

Vakare mozūriukas vėl prašneka vokiškai; motina puola jį raminti, grasinti ir pati apsipila ašaromis. Jie taip užgūti, nuskriausti. Mes irgi nedaug tegalime pagelbėti: tik apsimesti nieko nežina. „Persistengti“ nenorime, nes nežinia, ar jie buvo geri žmonės, geri ūkininkai, ar kokie išdavikai ir svetimsalių darbininkų išnaudotojai.

Moterys pašildo vandens, pačios išsimaudo ir paruošia mums vonią.

Pradėdame žnekučiuotis. Julė jau geruoja su Juozu.

— Ko tu, rupūžiuk, mane mušei? — klausia švelniai įkibusį plaukus.

Šis kažkaip diplomatiškai sumurma.

Išžiūriu, kad Marytė nepaprastai graži ir gražiai pasipuošusi. Tik, sako, dirbo prie apkasų ir mylėjosi su vokiečiais.

— Gražiausi vyrai — tai lietuviai ir vokiečiai, — sako ji mums.

Genė, naujoji jos draugė, besanti nėsčia. Algis paleidžia burnytę, pasakodamas įvairius anekdotus. Jis nesivaržo; moterys bara, bet pačios (jaunos ir senos) dar idėmiau klausosi. Papasakojame visi po keletą, kad ir ne tokių „riebių“. Vytas štai ką sugalvoja:

— Kai rusai pamato miestą, vadas, norėdamas pakelti raudonarmėčių ūpą, sušunka:

— Vyrai, čia yra daug laikrodžių ir batų! Pirmyn!

Tada rusai narsiai puola...

Genė pasakoja, kaip vokiečiai paėmę darbams prie Luft-

waffe. Jai būvę neblogai. Kiekvieną pasakojimą pradeda:

SKAUTIŠKUOJU TAKU

Redaguoja vyr. sktn. A. Krausas

Garbingasis svečias baigė kelionę

Lapkričio 8—22 dienomis Tarptautinio Skautų Biuro direktorius pulk. J. S. Wilson, O.B.E. lankėsi amerikiečių, prancūzų ir anglų zonose. Ta proga buvo suruošti DP ir vokiečių skautų gražūs sutikimai didesniuose skautų susibūrimo židiniuose. Amerikiečių zonoje lankėsi: München, Nürnberg, Augsburg, Esslingen, Stuttgart, Karlsruhe, Heidelberg, Hanau ir Frankfurt. Pirmąsios pirmininkas vyr. sktn. K. Palčiauskas su kitais pirmios parėgūnais sutiko garbingą pasaulio skautų judėjimo Vairuotoją Augsburg. Čia pasveikinta Lietuvių Skautų Sąjungos vardu ir įteiktos dovanos. Lietuviai skautai Esslingene įteikė tautinių raštų kaklakraištį. Ir kitose vietovėse lietuviai skautai parodė savo skautišką subrendimą sutikdami jį gražia programa ir būdingomis dovanomis.

Prancūzų zonoje jis lankėsi Neuenburge, Baden-Badene ir Freiburge. Freiburge jam buvo įteikta daili tautinis rūbais papuošta lėlė, pagaminta pačių studentų skautų.

Anglų zonoje buvo jam suruošti sutikimai: Düsseldorf, Augustdorf, Hannover, Hamburg, Lübecke, Kiely, Bremene, Oldenburge, Osnabrücke ir Bad Rothenfelde. Vyriausias Skautininkas dr. V. Čepas jį sutiko Bremene ir pasveikino Brolijos vardu. Brolijos Vadijos būstinėje, Augustdorf, pulk. Wilsono sutikimui vadovavo lietuviai skautai. Čia kiek plačiau jį aprašysime.

Sutikimo dieną prigūžėjo daugybė mašinų su skautiškais jaunimais įvairių tautybių Augustdorf stovyklon. Pastatyti specialūs vartai papuošti žalumynais ir skautiška lelija. Prie teatro plevėsavo jamboree vėliava. Vėliavų aikštėje plevėno lietuvių, latvių, estų, anglų ir lenkų tautinės vėliavos. Visa stovykla šventiškoje nuotaikoje ir priėmimo ženklo. Sugūžėjo daug aukštų anglų pareigūnų iš įvairių vietovių. Atvyko ir Baltų Centrinės Tarybos nariai bei min. L. Dymša.

Iš anksto pasiūstieji skautai pasitiktai su aukštaisiais grįžo apsidė masinų sparnus ir gairėmis mosikuodami privažiavo teatrą. Čia svečius sutiko Brolijos Vadijos atstovas vyr. sktn. A. Krausas, sutikimo vyr. vykdytojas sktn. V. Bražėnas, kitų tautybių skautų vadai ir stovyklos komendantas Mr. Young. Staiga iš visų pusių, iš užodangų pasipylė lietuvių, latvių, estų, lenkų ir vokiečių skautai šaukdami šūkius ir džiugaudami susilaukę taip aukšto svečio.

Suėjus teatran — laužas. Visų skautų vardu sktn. V. Bražėnas pasveikino Tarptautinio Biuro Direktorių. Vėliau kiekvienai tautybei skirta po 3 min. laiko pasirodymui. Kiekviena

tautybė stengėsi ką nors būdingesnio parodyti. Lietuvių skautų buvo padainuota liaudies dainelė, skautai iš Blombergo pašoko „Žiogelius“. Tautinis šokis ir tautiniai rūbai sudomino labai aukštusius skautų pareigūnus iš užsienio.

Po lauko prabilo į skautus pats Svečias. Jis padėkojo už taip gražų sutikimą ir sveikinimus. Pasidžiaugė, kad ir vokiečių jaunimas gali jau įsitraukti į skautiškąsias eiles. Pagėdavo, kad dabar veikiančios trys vokiečių skautų organizacijos sudarytų bendrą federaciją (laisvieji, krikščioniškieji ir Sv. Jurgio) ir apamai vokiečiai skautai užimtų prideramą vietą pasaulio skautų šeimoje. Baltų skautams palinkėjo jų garbingą praeitį sujungti su ateitimi, nepalūžti tremties gyvenime ir atsiminti, kad kur tik benukeltų, visur atras savo brolių plačiame pasauly, pasiruošusių padėti ir pagelbėti. Tarptautinio Biuro išduoti pažymėjimai įrodys priklausymą skautų šeimai. Aš patikinu, kalbėjo jis, kad skautų organizacija pagelbės jums pagal išgales ir perduodu 5.000.000 skautų sveikinimą iš viso pasaulio. Aš norėčiau, kad Baden-Powellio prieš 40 metų įsteigtoji skautybė visam laikui liktų. Suaugusiems ir svečiams priminė, kad skautybė turi nepaprastą reikšmės žmogaus auklėjimui, o ypač jaunimo ugdymui. Jos pagalba žmogus gali susirasti tinkamesnę vietą pasauly, surasti greičiau savo pašaukimą ir jaustis laimingesniu aukodamasis kitiems skautybės idealams.

Sutikimo iškilms buvo fotografuojamos ir filmuojamos. Po iškilmių miško namely buvo suruošti pietūs, kurių metu pasidalinta įvairiais aktualiais klausimais, skautų vadai turėjo progos arčiau susipažinti su vyriausiu Pasaulio Skautų Vadovu. Po užkandžių pasivaikščiojimas ir laužas gražiajame Donoperteicho miške. Apdovanotas kiekvienos tautybės būdingomis dovanomis apledo per 400 susibūrusius skautus ir apie 200 iškilimams atvykusius svečius.

Kai kur susibūrė ir didesni skautų būriai, pvz., Düsseldorf buvo per 2.500. Ši lankymosi viešnagė įvairiose vietovėse turės dides reikšmės DP ir vokiečių skautų sąjūdžiui, kurs po antros pasaulinės karo audros dar gyviau plėsiasi ir auge.

Visą laiką pulk. J. S. Wilsoną lydėjo Mr. Robert Herbert, anglų Brolijos atstovas anglų zonoje, Mr. John Monnet, DP skautų Tarptautinio Biuro Igallotinis Vokietijai ir Austrijai. Iki anglų zonos lydėjo taip pat ir Mr. W. Wessel, Amerikos Skautų Sąjungos atstovas.

Lapkričio 22 d. 8 val. 40 min. iš Buckeburgo Tarptautinio Biuro Direktorių išskrido į Londoną.

— Mūsų kareiviai...

Aišku, vištai gaidys didžiausias autoritetas. Si sveika ir stipri mergaitė be būdo, o tokiai neišaiškinsi, kaip reikia gyventi.

Zemaitis, Didžbaalis ir Juozas su Jule eina gulti į vežimus, nes rusai sukinėjasi apiplėšti.

1945. III. 12. Firm.

Nauji įspūdžiai išblaško mane: prieina girtas civilis rusiukas ir pasakoja:

— Radome 25 litrus gryno spirito. „Davi“ gerti! Vakare išgėrėme 10 litrų. Mergos žilumbia. Aš liepiu nustoti, o jos vistik žilumbia. Aš išpėriau joms kailį, o jos vistik žilumbia. Ką padarysi — minkšta kirdis!

Siandien vėl gerame ir gerame. Aš sakau, ... mat, jei taip gerime, tai, ... mat, į tėvynę niekada negrįšime... Aš išpyliau visą spiritą! Visą spiritą — lauki! O jos vėl žilumbia...

Sypsau si ir šį tą klausinėju. Bet neįdomu, kaip klausant tos pasakos:

— Buvo senelis ir senelė, turėjo šieno galą: pradėsimė vėl nuo galo. Buvo senelis...

Siaip taip nuskratau juo. Kiemas blaurus. Apžiūrime kitus namus. Visur ta pati pasakiška netvarka: sudaužyti radijo aparatai, sulaužytos rašomosios mašinėlės. Pagalvoju:

„Vokietija buvo turtinga, žmonės gerai aprūpinti civilizacijos priemonėmis, bet jie vistik liko kvaili, fanatikai ir beirdžiai... Tik pralaimėję karą pasukę vsas jėgas į kurtūrinį gyvenimą, kaip graikai... Taip, daug gali pasiekti ta energinga ir švari tauta... tiesa, buvusi švari, nes dabar jie miškuose ir pakelėse vargsta, kaip apiplėšti viščiukai...“

Į pavakarę grįžta tų namų savininkai, kur mes nakvojomė. Sutelpame be piktumo!

(1945. III. 13. Antr. — 14. Treč.)

Medžiojame arklį. Kažkur randa kėlis ganykloje. Tėva-žiuojame ir vakare apsiostojame vieno dvoro kumetynė.

Jungtinių Tautų Diena

Spašų 24 d. — pirmoji Jungtinių Tautų Diena mūsų DP gyvenimo sąlygose praėjo mažai tepastebėta, tuo tarpu ji buvusi ar esanti užplaukanti tikrai imponantiškai. Kad ir po laiko, pateikiame „Jungtinių Tautų Dienos“ t. Frank B. Fredericko, straipsnio santrauką „Istorija už Spalio 24“, išdėtos Amerikos Unitarų Asociacijos žurnale „The Christian Register“ spalio numeryje. To straipsnio autorius, Frank B. Frederick, yra tos asociacijos general. tarybos ir, kaip tos dienos sumanytojas, JAV vyriausybės paskirtas nacionalinio piliečių komiteto Jungtinių Tautų Dienai vicepirmininkas.

Spalio 24 d. taps istorine diena Jungtinėms Valstybėms ir Jungtinėms Tautoms. Tą dieną, šiemet pirmą kartą, švenčiamas naujas tarptautinis šventadienis, žinomas kaip Jungtinių Tautų Diena. Kilusi ne iš karo nusivylimas, bet iš pastovaus tikėjimo pasaulio tautų sugebėjimu gyventi taikoje, Jungtinių Tautų Diena suteiks progą, kuria metai iš metų ir gentkarčių iš gentkartės vyrų, moterų ir vaikų Jungtinių Tautų šeimoje galės betarpiškai išreikšti savo troškimą, kad pasaulis gyventų nuolatinėje taikoje.

Ta tarptautinės taikos šventės idėja buvo visų Jungtinių Tautų narių sukurta ir užgirta vienu balsu kaip diena, kurią visos pasaulio tautos galėtų padaryti visų metų darbo pertrauką ir pareikšti savo tvirtą bei betarpišką reikalavimą, kad karai ir tarptautinės nesantaikos turi liautis. Ja bus siekiama, kad diplomatiniai santykiai būtų pliciami, ne siauriami; ja bus nukreipiamas aiškus ir privalomas paraginimas sėdintiems prie tarptautinių konferencijų stalo ir bus primenama tautų vadovams, kad vienintelė sąlyga būti savo pareigose yra jų pareigingas ir sėkmingas vykdymas eilinių žmonių taikos troškimo.

Procesas, kuriuo ta idėja išaugo į išpūdingą realybę, yra ir įdomus ir labai reikšmingas. Jis kilo iš klausimo, sukusio daugybės žmonių galvas per metų eilę. — Ką galėčiau aš, paskiras individas, padaryti pastoviai taikai paskatinti? Keli unitarų sąjungos nariai priėjo nuomone, kad jei syki būtų galima priversti valstybių politikos bei karinių pajėgų vadus skaitytis su paprastų vyrų bei moterų balsu, tai geriausia pradžia būtų pasiekta, jei tas balsas būtų galimas išgirsti galingu choru viena ir tą pačią dieną. Ir tikrai, juk visoje pasaulio istorijoje nėra nė vieno tarptautinio šventadienio, nė vienos visapasaulinės dienos, pašventos bendram idealui arba troškimui arba tikslui siekti. Kodėl tad, galvojo jie, nebūtų galima įsteigti tokią dieną, tokį 24 valandų periodą, per kurį visas pasaulis galėtų pavaruoti visą savo energiją, padėti į šalį visus kitus rūpesčius, ir leisti širdžiai ir balsui garsiai prabilti už taiką ir pasaulio tvarką?

Pagaliau, gerb. Cordell Hull, tuometinio JAV valstybės sekret., dėka ir paskatinus žymiam čiliečiui Benjaminui Cohen, Jungt. Tautų general. sekretoriaus pavaduotojui, Jungtinių Tautų Dienos planas buvo surašytas popieriuje, Sekretariato rūpestingai

peržiūrėtas ir 1947 m. spalio 31 d. Jungtinių Tautų visumos posėdžio vienu balsu priimtas. Tuo būdu idėja ir idealas buvo oficialiai pripažintas ir priimtas visų Jungtinių Tautų!

Jungtinių Tautų Charta prasideda žodžiais: „MES, JUNGTINIŲ TAUTŲ ŽMONĖS“. Nė viena kita frazė ir jokia kita provizija visoje Chartoje nėra už šią svarbesnę nei galingesnę. Tai reiškia, kad Jungtinių Tautų žmonės, kur jie begyventų aplink visą žemės kamuolį, tą dieną, spalio 24, ir metai iš metų patvirtins savo tikėjamą pagrindinę misiją žmogaus teisėmis ir didėjančiu mastu išmokti praktikuoti toleranciją vieni kitų atžvilgiu. Lygiai taip pat svarbu, kad tatau bus paskiri geros valios žmonės, vyrai ir moterys, visuose kraštuose, kurie atiduos savo balsus ir savo pastangas, kad ta diena būtų efektingai švenčiama, kad ji aidėtų aplink visą pasaulį ir būtų girdima visose vietose ir visuose oficialiniuose rūmuose.

Jungtinių Tautų Diena nebus paprastas šventadienis, bet tikrai bus šventoji diena. Su savo aukštais tikslais pavartojant visas modernaus auklėjimo ir susisiekimo priemones, ji nepavirs paprasta tuščio linksnumo ir formalių ceremonijų diena, bet iš metų į metus augs, užimdama vietą greta svarbiausių tikybinų ir tautinių švenčių istorijoje. Pasaulis tragiškai gerai moka panaudoti žmonių jėgas karui. Per totalinį karą nėra išimties jokiam atskiram žmogui nei įstaigai arba valdžios institucijai. Atėjo laikas pašaukti žmones ir valdžios institucijas bei įstaigas tuo pačiu būdu atsiduoti totalinei taikai.

Visoje rašytoje žmonijos istorijoje niekuomet dar nebuvo dienos, kurią žmonių mintys būtų buvę nukreiptos į vieną vienintelę idėją. Nėra negalima, kad Jungtinių Tautų Diena dėlto gali pasidaryti svarbiausioji diena visame pasauly.

Jungtinių Tautų visumos posėdis priėmė komiteto rekomendaciją, spalio 24 d. priimti kaip tos dienos datą. Pirmą, tai yra svarbi data Jungtinių Tautų istorijoje, kadangi spalio 24 d. buvo ratifikuota ir tuo pasidarė efektinga Charta, antra, tai yra laikas, kada laukuose derliai nuimti ir žmonės džiaugiasi savo taikos meto darbo vaisiais; trečia ir svarbiausia, tai kad tai yra mokyklų, bažnyčių,

verslo ir pramonės pilnos veiklos sezonas ir šiuo metu iš jų visų galima laukti efektingesės paramos tai dienai.

BUSIMOS JUNGTINIŲ TAUTŲ DIENOS PROGRAMA

Šalia nukreipimo minčių ir pastangų į ateitį, negalima pamiršti ir praeities blaivinamos pamokos, todėl Jungtinių Tautų Diena bus proga prisiminti tas sunkias pastangas ir tuos sunkius kelius į taiką bei tarptautinę vienybę, darytus praeityje. Jungt. Tautų Dienos programa turės visur pripažinti ir pagerbti pastangas bei pagalbą mokyklų, bažnyčių, civilinių organizacijų, vyriausybių ir pačios Jungtinių Tautų organizacijos žmogaus taikos siekimo istorijoje. Bus pateikti studijų planai, paskatinimai ir konstruktyvios programos tautoms geriau suprasti savo brolybės saitus, taikos pareigas ir atsakomybę, lygiai iš jos kylančias progas. Tokios programos padarys tą dieną daugiau nei švente — tai bus diena rodyklių, ką žmogus yra pasiekęs ir ką jis gali pasiekti ateityje.

Be tų bendrų dėsnių, buvo pateikta eilė sumanymų, kurie taip pat Jungtinių Tautų pareigūnų priimti.

Tarptautine prasme, pavyzdžiui, rekomenduojama, kad tą dieną Jungtinių Tautų narių valstybių prezidentai arba valstybės galvos susitikty, ne aptarti savo valstybių problemas, bet patvirtinti savo tautų paramą

nai šventi. Jungtinės Tautos kaip visuma rekomendavo savo visiems nariams valstybėms tą dieną paskelbti oficialia švente, kad kiekvienas vyras, moteris ir vaikas būtų laisvas tai dienai šventi ir dalyvauti jos programose — diena visos valstybės ir tautos pašventos taikos tikslui.

Jungtinės Tautos. Tokia lankomoji tauta galėtų būti, kuri yra ypatingai nusipelnusi taikos reikalui, arba naujai priimtas Jungtinių Tautų narys, arba net tauta, kuri iki tol privergtė stoti taiką mylinčių tautų nariu, ir t. p.

Jungt. Tautų Dienai šventi vietose turės būti panaudotos visos modernaus susisiekimo, transporto ir auklėjimo priemonės visiems Jungtinių Tautų piliečiams, pasiekti ir savo ryžtingumui siekti pasaulio vienybės pademonstruoti. Per radiją, per kino filmus, per televiziją, per universiteto spaudos priemones, per nepaprastą aviacijos greitį visos tautos tą dieną gali būti sujungtos į vieną žmonijos šeimą ir kaip niekuomet dar gauti supratimą, kaip glaudus pasidarė pasaulis erdvės ir laiko atžvilgiu. Lygiai kaip karo metu visos šios priemonės pavartojamos efektingai mobilizacijai ir gyventojų paruošimui, taip per Jungt. Tautų Dieną ir jai besiruošiant tos priemonės turi būti mobilizuotos neribotai Jungtinių Tautų tarnybai atstatant pasaulio taiką.

Tarptautinės premijos už veikalus, vaidinimus, kino ir radio rankraščius, muziką, baletą, žurnalistines pastangas, už mokyklos ir piliečių kūrybą, prisidedant prie tarptautinio susipratimo arba už geriausiai išreikštą gyventojų taikos valią turės būti skiriamos kaip tik Jungt. Tautų Dienai. Nobelio taikos premijos ir Carnegie premijos už tarptautinę taiką turės taip pat būti skelbiamos tą dieną.

Pasaulinės radijo transliacijos trumpomis bangomis iš internacionalinių centrų turės perduoti bendras informacijas kiekvienam kraštui ir grįžtinai perimti tos dienos atskirų valstybių bei tautų programas, prakalbas, muziką, dramą ir premijas, transliuojant visam pasauliui nuo vidurnakčio iki vidurnakčio. Į tas programas galės būti efektingai įjungti eilinių žmonių ir atskirų kraštų vadovų — mokyklų vaikų, darbininkų, motinų, mokytojų ir tt. sveikinimai, kad ta proga ir tuo būdu žmonės patys betarpiškai galėtų pareikšti vieni kitiems visame žemės kamuolyje savo taikos norą.

Grafikai pademonstruoti, kaip moderniomis transporto priemonėmis per keletą valandų galima apskristi pasaulį ir kaip arti taikos viena prie kitos atsidūrė, bus organizuojami lėktuvais skridimai iš vieno krašto į kitą tą dieną, nugalėnant savo krašto sveikinimus, perduodant juos estafetės būdu toliau, kol visi tokie sveikinimai iš visų pasaulio tautų bus surinkti nuskirtose tarptautinėse vietose.

KAZYS VERŽIKAS / Amerikoje negalimo dalyko nėra, — sako Stasys Pilka

Chicago (Illinois/USA) — Jei tik aplinkybės leis, Amerikon, žinoma, važiuos mūsų profesionalai (senieji ir naujieji), o taip pat ir mėgėjai scenos darbuotojai. Tai aišku. Kokios jų darbo perspektyvos čionai? Kad „ne puikios“, to ir sakyti nereikia. Daug kas tą jau pasakė. Dauguma gi be sakymo supranta. Bet ar čia jie, kaip scenos darbuotojai, reikalingi? (Atsiprašau už tokį storiškiešį klausimą). Taip, net ir labai reikalingi. Stačiai būtini — kovai dėl Lietuvos laisvės ir dėl lietuvių tremtinių gelbėjimo. Nuolat reikalinga parodyti lietuviškas meniškas pajėgas rinkitinei Amerikos visuomenei. Labai įvairiomis ir įvairaus svarbumo progomis. Tai viena. Antras dalykas, tai patys Amerikos lietuviai. Tai ne kiek mažiau svarbus dalykas už pirmąjį. Scena ir čia kai kada „stebuklus“ padaro — atgaivina „atverčia“ ir Tėvynės, Lietuvos meilės ir ilgesio ašaras išspaudžia. Tai reikalingumo, būtinumo klausimas jokių abejonių nekyla. Daugiausia abejonių kelia klausimas: iš ko gyventi, kaip pradėti.

Šių metų birželio mėnesyje atvyko Chicago dramatos artistas Stasys Pilka. Jis nuo scenos nebuvo nutolęs net nuo 1920 metų. Pradėjo Rusijos

profesinėje scenoje, gi vėliau — Nepriklausomos Lietuvos Valstybės teatre. Tremtiniais Pilkos rekomenduoti nereikia. Užtenka jo vardas paminėti. Bet ir Amerikai jis nėra svetimas ar naujokas. Jis nuo 1926 iki 1929 metų yra apvažiavęs beveik visas žymesnes Amerikos lietuvių kolonijas. Jo scenos veikla paliko iš anų laikų stambius pėdsakus, geras ryšius Amerikos lietuvių tarpe. Tad Pilkos pasisakymą lietuviškos scenos Amerikoje reikalingas tikrai įdomu išgirsti. Juo labiau, kad jo kalba nėra vien tik teoretinė.

Pilka per savo trumpą (antrą) buvimą Amerikoje jau sūspėjo pradėti vartyti gilesnę vagą. Visai dar neseniai „Naujienos“ (p. Grigaličio) dienraščio užangažuotas, jis Chicagoje įvykdė S. Čiurlionienės „Aušros Sūnų“ vaidinimą. Dabar jau visai baigia ruošti lietuvių vaidintojų susibūrimą „Vytis“, latvių rašytojo Blaumanio 4 veiksmų klasikine komedija „Kotrynos nuodėmės“. Kodėl Blaumanio? Viena, kad jis kaip dramaturgas plačiai žinomas. Toliau — pedagoginiai sumetimai. Pagaliau tenka atsižvelgti į auditoriją. Dar šį sezoną Pilka numato įvykdyti du spektaklius viename iš žymesniųjų Chicago teatro. Ten jis bus ir re-

žisierius ir aktorius. Veikalai bus parinkti iš moderniosios dramaturgijos srities.

Pilka, užklaustas apie lietuviško teatro sąlygas ir perspektyvas, atsakė šitaip:

— Lietuviškam teatrui, tokiame, prie kokių mes Lietuvoje buvome įpratę, vadinais, aiškių meninių siekimų, nedviprasmiškos meninės vertės, čia kol kas sąlygų nėra. Gero spektaklio neįgyvendinti be tinkamų vaidintojų, be tinkamų patalpų (scenos ir žiūrovų salės), be spektakliui ugdyti ir rodyti palankios atmosferos, be tinkamo žiūrovų susidomėjimo. Tačiau, aš tikiu, kad naujom intelektualinėm jėgom atvykus Amerikon, pasidarys čionai savotiška, lietuvių kultūros naujai, jei ne „revoliucija“, tai bent pagrįsta evoliucija. Suprantu, kad tatau be milžiniškų pastangų, „savaimė“ neįvyks. Juo mažiau įvyks, jei iš anksto, pesimistinio nusistatymo grabo lenta užkalsime. Bet jei nusistatysime, kad pasaulyje, o ypač Amerikoje negalimo dalyko nėra ir jei tam nesigallėsime darbo ir pastangų, tai visvien šis tas „gims“. Gal ne vien šis tas.

Bet kaip? — Apie tai kitame „Mūsų Kelio“ nr.

Albinus Marius Katiliškis

Grįžimas į praeities kiemą

Jie nusileido į upę, ir žuvų žvynai rausvai žibėjo žaroje. Vanduo garavo. Jis atrodė dar šiltesnis nei vakare. Vienas po kito ryškėjo daiktai, skyrėsi, rikiavosi, išeldami į dienos šviesą. Jauni, atgaivinti ir nuprausti.

Visais balsais suklego paukštės: — viršum dirvų ir pievose ir ant vandens. Ir kai tekėjo saulė, aukštai virpėjo mažieji vėsvės širdis, ir jo sparnai plasdėjo pagauti pirmų spindulių. Dideliais šuoliais ji kopė skliautu, kas akimirka vis labiau išsidedgama ir suliepsnodama, tartum baltai įkaitintas žaizdras.

Ant žolės vartėsi žuvis. Iš meldų tankmės skyrėsi drugiai ir skrido į saulę. Upėje krykštė antys.

Jie grįžo tylėdami, palenkę galvas, įraudusiom, nemiegotom akim. Rasa plovė jų kojas, aplipusias žiedlapiais. Ir kur krito jų šešėliai, į žolę ar į jaus, apie jų galvas spinduliai šokinėjo ir žaidė, skildami milijonais kibirkščių rastos lašelių. Ant jų šešėlių galvų spindėjo dignys.

Ties liepų keliuku jiedu sustojo.

— Tik neužmiršk tuojau tinklų padžiauti. Supus kaip mat, — mokė Beržinis.

— Nu ne. O gal užsukti? Išdėti taip sau alaus po stiklinę? Šviežaus, atvėsusio jau bus.

— El, nevilioiok vaikel, — senis sukosi eiti.

— O žuvį? Ar paliksi savo dalį?...

— Nešikis. Tegul svečiai valgys į sveikatą. Kur aš ją dėsui? — Tai gerai. Pasakysiu Dilienei. Ateis ir parsives.

— Nei tu sakyt, nei ką... — jis pasilenkė, siekdamas nuo žemės tarbą, ir jo ranka pastyro. Jis kniošterėjo, tartum perlietas vandeniu, ir apsidairė, bevilniškai ieškodamas išsigeibėjimo. Už kelių žingsnių stovėjo Diliene, išsprendusi į šonus. Prisidengusi medžių šešėliais ji buvo priartėjusi kaip kokia pasalinė.

— Ką čia apie mane nudedat, vyreliai?... Girdėjau, girdėjau. Tik jau patsai nesigink, Beržini. Ar daug žuvies parnešat?...

— Bus koks trisdešimt svarų stambios... — jo pakinkliai virpėjo. O moteriškė tratėjo toliau, nepaleisdama jo rankos: — Kur tai girdėta, kad artimiausi kaimynai vienas kitam nugarą suka?... Ir prasenęs gi... Andai mačiau šventoriuje po klevais. Norėjau užkalbinti. Ale ką tu su juo. Nuels ir išstatys pajaukai...

Tai, kad vis taip nelemtai išeina, — lemeno vyras.

— Kas dar nežino, kad ožys gumbaragis esi, — lingavo galvą moteris. — O kam to reikia?... Bene lengviau? Tik apkartini vargų dieneles. Eime dabar, atsipūsi...

Beržinis muistėsi.

— Nepadyvyvis niekas. Nesispirk...

Čiuo ji po ranka, ir įtempė pro vartus. Prie šulinio su kibiraisėjo jos brolis.

— Pakliuval bobai tarpu padelkų — tai nebepaleis. Sodinink Feliksą už stalo. Alaus atnešiu.

Ant stalo, po obelimi, atsirado alaus asotis. Diliene nešė užkasti. Ji pirmoji išgėrė. Jo sprandas ir ausys paraudo. Ir tai nuo vienos stiklinės. O kas bus toliau — mastė jis.

— Pašėlęs alus... Muša kaip su kūle, — gyrė šeiminkui.

— Kad jau daryti — tai, kad nesisplaudytų, — atsakė šis patenkintas.

— Kiek jau, sakau, metų!... — atsidūso sesuo. — Kaip upe nuliūvo.

— Pasenau. O rodos, nei prailgo, nei ką... — pritarė Beržinis.

— Nepasenai, tik apsilėdai. Ne ką už mane vyresnis. Aš tris vaikus paauginau. Ir šalto ir šilto mačiau. O dar, jeigu kokios — kadrylių apsisuksiu.

— Kurgi ne. Matai, ką daro našlė, — juokėsi brolis, sluostydamas putas nuo lūpų. — Atjaunėjo. Nieko nebus. Priseis juma skudurus nublokšti. Diliene jau baigia metus atgiedoti. Kelsim vestuves, kad suklikt susipiaus dobiuluose.

— O ko mums nekelti?... — ir ji plačiai nusiuko, ir jos baltai ir stambūs, kaip beržynas, dantys sublizgėjo.

Ir Beržinis nusiuko. Jis žiūrėjo čia į vieną, čia į antrą. Ir nežinojo, ar jam toliau juoktis.

— Ne, ne — nebepilk. Eisiu. Sukilę anksti, su saule. Žinia — darbai.

— Kol svečiai tebesivarto ant šieno, reikia apsitvarkyti. O pačiam kas — bene kiaušlės žviegia? Tik jau žiūrėk man, kad prisistatytum, tiesiai iš bažnyčios. Dabar galim kryžių apžiūrėti. Nematei dar. Pašventinsim kaip priguli.

— Pamėgintų neateiti... — grūmojo pirštu jo sesuo.

Kojos pynėsi ir galvoje cinkėjo, cypavo, grojo svirpliais ir žiogais. Patirčių gausumas užgriuvo jį taip staiga, ir tokia stipria pradalge, spaudė ir slopinu, kaip sušlapintu maišu, kad manė sapnuojas ar klejojas apimtas ligos kazičio.

Kaip stovi, krito į lovą. Reginiai vertėsi vienas per kitą, išskildami uruliais ir gramzdindamiesi. Nemiegojo naktis ir alus, jo blakstienas lipino, bet jis pašoko iš lovos apsiptykęs prakaitu, nuilsęs, lyg po grumtynių su juodų vėlnių gauja.

Paskui jis prausėsi, skutosi, apkarpė ir sušukavo šnus. Persivilkio baltiausios drobės marškiniais. Iš skrynios ištraukė geriausius rūbus, išlaikytus ir nedėvėtus daugelį metų. Ir švėitė batus, paspiaudydamas šepetį, ir vis dar atrodė negana.

Kur jis ruošėsi? Ar į bažnyčią? Ne, į bažnyčią jis nebėjo. Jau galėjo būti po sumai. Lyg sugėdintas, žvelgė į save, nukaitęs, suglumes — sugavęs save vogčiomis besidabininti. Ir kam? Ar jam tik napasivaidino pamėklės? Pašapios ir negeros, atėjusios iš kapų iš jo pasijuokti ir atkeršyti?

O tačiau jis dabinosi, žiūrėjo į veidrodėlį, ir širdis plakė net ranka apčiuopiamai. Ar ne ji pati sakė, kad greitai baigsis metai jos našlystės? Ne, tai sakė jos brolis... Ji taip pakabiai sukosi prie stalo, nors pastorėjusi ir žilstelėjusi.

Tai nieko. Juk ji dar tik keturias dešimtis pabaigusi.

Jis apžvelgė savo gryčią. Ji tokia niūri ir tamsi. Žemutė ir surūkusi. Ir lova sujaukta, kieta ir niekad nepaklota kaip reikiant. Pro apdulėjusį langą žvelgė Vaisvilos link, kur taip skalsčiai žėrėjo saulė skardintuose stoguose, kur taip vešliai žaliavo medžiai.

Jis matė, kaip suko iš vieškelio lakuotos brikelės, traukiamos suganytų arklių, pilnos plevėsuojančių moterišų skarelų ir šviesių skrybėlių. Jau buvo po visam. Žmonės grįžo iš bažnyčios, parsivežė kunigą ir jo tarnus. Artimieji kaimynai traukė ežiomis. Diena degė degė, ir laikai bėgo į tolį, ir visas puses tokiu žalum, kad raibo akys.

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Dėl „Tėvynės Balso“ korespondencikės / Rašo M. Biržiška

Kiekviena žinia, kuri mus pasiekia „iš anapus“, mūsų suprantama, gaudyti gaudoma: juk mes, tremtiniai, tuo ir tiek tegyvename, kiek jaučiamės jausmais ir mintimis neat-siję nuo palikto krašto, nuo ten liku-sių mūsų artimųjų! Tad suprasite mano susijaudinimą š. m. „Tėvynės Balso“ nr. 13/22 patekus į mūsų ran-kas su žiniomis iš taip man brangaus Viekšnių miestelio. Viekšniai, mano gimtinė! Jau tikrai nemoku pasa-kyti, katras miestas man brangesnis: panerio Vilnius, dėl kurio teko ne-mažai sielos, dirbti ir visa ko pa-tirti, ar pavėnio Viekšniai — „irgi miestas“, prasijuoks gal ne vienas skaitytojas, savo parapijonis miesteliu tikrai nelaikydamas kuo menkesniu už manąjį. Nemanau lyginti Viekš-nių su Vilniu kuriuo nors atžvilgiu — didumu, gražumu, garsu, istorine, valstybine, tautine ir kitokia reikš-me, ir nesiginčydamas sutinku, jog daug yra Lietuvoje miestų ir miestė-lių, kurie daug kuo prašoksta mano Viekšnius, tik vis dėlto ne vien tuo Viekšniai yra man reikšmingi ir ar-timi, jog esu juose gimęs ir augęs, fog ten išsisi kapuose mano tėvai, jog mirusiųjų ir gyvųjų viekšniškių tar-pe nemažai yra man mielų ir bran-gių žmonių.

Galvojant apie tą gimtąjį savo miestelį, ne vien asmens išgyveni-mai iš ten man prisimena, veidus ir vaizdus stato prieš akis, bet stoja ir kiti dalykai ir žmonės, su kuriais aš nieko ar nedaug bendra beturėjau, o jei ir su kuo ir turėjau, tai ne as-meniniai santykiai, tik kitokie reikš-mingesni sumetimai ir rimtesnės prie-žastys verčia jais susidomėti. Juk Viekšnių žmonės, viekšniškių gyveni-mas, darbai ir vargai tai mūsų tautos dalelės, tos pat Lietuvos žmonių išei-tas ir tebeieinamas kelias, likimo ke-lias, mums viekšniškiams tuo aiškes-nis ir svarbesnis, tuo jį savas, jog sa-vais (viekšniniais) vardais išryškina-mas, vietos įvykiais ir įvykiais tvir-tinamas, savaip pavaizduojamas. Leis-kime sau kiek tų vardų prisiminti ir kai kuriuos su Viekšniais susijusius dalykus čia pažymėti — viekšniš-kiams ne kartą labai atmintinus, bet ir pašaliečiams neniekintinus.

IV a. viekšniškiai ir kiti žemai-čiai neleido kryžiuočiams per Ventą persikelti, kautynėse juos įveikė ir čia pat Zibikų senieji nukautuosius pa-laidojo; taip senie žmonės mums aiš-kinio tenykščių kapinių pradžia. 1636 m. Žemaičių seniūnas Leckis, Lietu-von pabėgusio Maskvos kariuomenės valdovos palikuonis, savo valdoma-me Viekšnių dvare pastatydino baž-nyčią, o vyskupas įsakė klebonui lai-kyti mokytoją vaikams ir vienuolį pamokslams; parapijos ir mokyklos pradžia.

1659 m. švedai kankino žmones Viekšniuose.

1710 m. per baisųjį marą, kuris siautė Lietuvoje, sako Viekšnių par-belikės tik vienas vyriškis (Butkus), o gretimoje parapijoje viena moteris-kė, kuriuodu susituokusių ir buvusių visų vėlesnių kartų protėviais.

1792 m. Viekšniai gauna Magde-burgijos miesto teises.

1853—54 m. nebe didžiūnai, nebe dvarininkai statydino, tik patys Viekšnių par. žmonės pastatė sau da-bar išlikusią, kad ir ne kartą nuken-tėjusią mūrą bažnyčią; 1855 m. vysk. Motiejus ją pašventino.

Nuo 1794—95 m. Lietuvai atsidūrus maskolių valdžioje ir ne kartą (1812, 1831, 1863 m.) mėginant jos nu-sikratyti, ypačiai 1863 m. sukilimas ilgai išliko viekšniškių atmintyje. Kaip kaimyninių parapijų klebonai (Papilės Ignatas Vaišvila, Akmenės Kelikstas Kasakauskis ir kit.), taip ir Viekšnių klebonas kun. Rupertas Bortkevičius bažnyčioje gavo (ba-landžio 14/26) perskaityti žmonėms sukilėlių manifestą. Kaip Papilės, Akmenės, Tryškių apylinkėse labiau-siai veikė Stanevičiaus-Pisarskio ir Druskio-Jablonskio, Sedos apyl. Groso-Aleksandravičiaus sukilėlių bū-riai, taip ir Viekšnių apylinkės gavo patirti sukilėlių susirėmimų su mas-koliais, o ir karališkojo Viekšnių dva-ro valdytojas stotaras Pisanika, kitų dar Pasenka vadinamas, išvedė savo žmones į Laizuvos sukilėlių būrį, pas Kamanų peikes pralaimėjus, masko-lų atvarytas dvaran buvo prikan-

kintas ir kitą dieną pas Meškelių senkapius beržė pakartas; nors pa-kasimo vietą maskoliai arkliais už-mindė, kad nė ženklo nebeliktų, bet sukilėliai slapta atkasė, palaidojo jį kapeliuose. Ne vienas viekšniškis krito susirėmimuose ir kautynėse, kurių vietą žmonės ne tik ilgai laikė savo atmintyje, bet ne kartą ir slap-tai ten pastatytu kryžium atžymėjo, kaip ir ne vieno sukilėlio, slepiamą nuo maskolių, kapą (Klyšių Daugirdo ir kitų). Maištingą Viekšnių dvarą muravjovininkai padalijo tarp netru-kus čion atkeltų rusėlių ir žemaičiams rusinti gudų (Ferma-Derevnia-Bur-liokija), kurių seniai tebeatsiminė buvę unitai ir mirdami slapta už-keisė mūsų kunigų, ir tiems obrusitė-liams pastatytos cerkvės popų, dvar-namais ir malūnas. Kantrimo Tučiai,

Tanskio Marškonė, Ant. Pačerinskio Meiziai atiduoti Sisojevams ir ki-tiems maskoliams, o pirmieji jų jų savininkai ištremiti: kaip ir manifestą skaitę kunigai.

1863 m. išsmarkėjus prieškatali-kiškam ir priešlietuviškam maskol-mečiui — Viekšniuose veikla didieji ir mažieji maskolintojai (obrusitėliai) su mušusiu savo parapijonis kryžium per dantis iš Kalugos atkeltu popu Batalinu ir perekulčiku žandaru Sa-vickiu priekyje, posredninkai Sineo-kovai (vėliau žemnačalnikai Pelika-nai, Kazakina, Samochvalovai), učitellai Molcanovai, Karpyzovai, Mek-sai, Margalikai, valščiaus pišioriai Poci, Kornilai, Vialiai, Kochai, poč-meisteriai Piščikevičiai, Suchačev-skiai, Romanovskiai, Ilimenskiai, uriadnikai Bogdanovai, Volosatovai,

Malonus atsiliepinimas iš toli

Kad mūsų egzistencijos ir Lietu-vos laisvės kovoje bičiuliai reikalingi ir jų per daug niekada nebus, šiandien netenka abejoti. Taip pat aišku, kad juos sutelkti ir į mums naudingą darbą įtraukti yra mūsų, tremtinių, pirmaeilis uždavinys. Didžioji kova vestina visais barais: jeigu pasiliku-sieji tėvynėje net sunkiausiomis va-landomis nepadaeda ginklo, tai tuo labiau turėtume išnaudoti visas mums čia prieinamas priemones, kad juo daugiau kas pasaulyje atjautų mūsų pasiaukojimą kovoje su nelygiu prie-šu, kuris dar ir šiandien naudojasi karo metu susikrautu moraliniu ka-pitalu — jėga išpaustais pažadais ir sąjungininkiškomis teisėmis. Viena pirmiausių ir įtikinamiausių priemo-nių yra ir pasilikus spausdintas žodis, ypatingai svetimąja kalba. Toks žo-dis pasiekia žymiai platesnius sluogs-nius ir dažnai teigiamai ataidi ten, kur mūsų mažiausia tikimasi. Tik, visa nelaimė, kad šioje srityje mūsų, palyginti, maža dėl vieno ar kitų kliūčių padaryta. Sakau, maža, nes ir esamos apstovos galėjome vis dėlto daugiau kur išnešti ir didžiosios pasaulio spaudos puslapius savo tė-vynės, kėntiančios ir kovojančios Lietuvos, vardą.

Be neslėpdami džiaugsmo, kuris kyla pastebėjus objektyvius ir tei-gama dvasia parašytus straipsnius prancūzų, anglų, šveicarų, švedų, ita-lų ir kt. kalbomis išeinančiuose laik-raščiuose, gerėdamiesi tais atsiliepi-mais, kuriuos išsukė inž. Vizgirdos leidiniai, štai šiandien atsitiktinai iš-girstame dar vieną panašų balsą apie mūsų tremties kultūrinį gajumą. Tu-riu galvoje JAV vokiečių kalba lei-džiamą laikraštį „Sonntagsblatt“, Staatszeitung und Herold“. Tai iš viso didžiausias ta kalba šiandien leidžiamų dienraščių, o sekmadieniais išeinąs net 32 psl. dydžio, šiais me-tais minis 100 metų savo egzistenci-jos. Tasai laikraštis, pasirodo, gegu-

žės 30 d. buvo atspausdinęs ilgą straipsnį, pavadintą „Emigrantai, puo-selėja baltų kultūrą“, kurio didžioji dalis kaip tik skirta tremties meni-ninkams lietuviams.

Str. pradžioje pastebėjęs, kad vie-na svarbiausių priemonių tremtinių problemai spręsti esanti jų įkurdini-mas ūkiškai pajėguose, demokrati-niuose kraštuose, laikraštis pabrėžia, kad dabartinis DP gyvenimas stovy-klose kaip tik esąs skiriamas tokiam įsikūrimui pasiroditi. Todel esą būtų klaidinga manyti, kad šis stovyklinis laikas leidžiamas tuščiai. Čia pat pagrįdžiama, esą, gana tik pažvelgti į tremtinių leidžiamą laikraštį „Im Ausland“, kad galėtume suprasti, kokį kultūrinį aktyvumą šiandien reiškia Vokietijoje gyveną tremtiniai. Papylęs eilę teisingų komplimentų minėtam laikraščiui, „Sonntagsblatt“ cituoja vieną jo numerį pastebėda-mas, kad jau vien iš šio numerio esą galima išsivaizduoti, jog lietuviai, lat-viai ir estai, nors ir kukliomis priemonėmis, tačiau tremtyje atlieka pa-vydingą kultūrinį darbą. Štai esą estai esą suėję knygos parodą, kurioje išstatyta tremtyje išleisti leidiniai, o taip pat klasikų veikalai. Visa tai rodo, kad kūrybinga tautos dvasia, nors ji būtų laikinai ir užgnaužta, negalima sunaikinti. Tremtinių kny-gos esąs kaip tik didžiausias jėgos šaltinis jų kietame, benamiškame bū-vyje. Kitas straipsnis pavaizduojas latvių tautos meno ugdymą tremtyje. Toliau esą matyti, kad buv. Dachau koncentracinės stovyklos salėje Mün-cheno pabaltiečių komitetas suruošęs parodą, kurios atidarymo metu įvy-kęs koncertas. Lietuviai studentai, pasipuošę tautiniais rūbais, pade-monstravę savo tautinius šokus, ope-rus solistai padainavę pabaltiečių dainų.

Tačiau didžiausią dėmesį ameri-kinis laikraštis skiria lietuvių teatrui

Negodliajėvai (tikra pavardė, ne iš Kudirkos „Viršinkų“) ir kiti, be suburliokejusių Fermo gudų ir vieno kito maskolbernio ar maskolmėgės per pusę šimtmečio ne ką bestengę paveikti, nes Viekšnių žemaitija — vietos žmonės jų arčiau neprisilei-džia vartus užkėlę, kietai laikyda-miesi savo žemės, savo bažnyčios, sa-vo kalbos, savo būdo ir vis labiau įsiriškuodami į bendrą lietuvių tautos kovos frontą. „Niekam nieko ne-žinant“, per naktį atsiranda drau-džiamų statyti kryžių. Valdžios drau-džiama žemaitiškoji vysk. Volon-čauskio mokykla slaptaitebeveikia, kunigų prižiūrima ir davatku aptar-naujama, kaip katekizaciniai vaikų būreliai arba rimšinės vargo iškalė-lės. Slaptaite mokyklą remia ir senoji Senteklių Radavičiūtė, žinomojo mū-sų etnografo kun. Liudviko Jucevi-čiaus mokinė, kuriai šis nėt tam tikrą Lietuvos istorijos vadovėlių lenkų kal-ba yra parengęs ir 1836 m. išleides, ir garsaus Lauryno Ivinskio pažista-ma ir gerbėja.

(Bus daugiau)

DAILININKAS J. STEPONAVIČIUS — LIETUVIŲ DAILĖS INSTITUTO NARYS

Dail. Jonas Steponavičius gimė 1907 m. Dovainiškiuose, Šiaulių apskr. 1929 m. baigė Kauno Meno mokyklą. Iki 1933 m. studijavo gra-fiką Paryžiuje. 1937 m. Pasaulinėje Paryžiaus, Parodoje už knygų ili-ustracijas buvo apdovanotas „Grand Prix“ ir už plakatus — Aukso Me-daliu.

L. D. INSTITUTAS

mų smulkmenų nei linkmės. Paklau-sus Marconio artimiausius bendra-darbius, jie tik trumpai atsakydavo: „Nauji ir svarbūs tyrimai“. Ir dau-giau nieko.

Po to, kai Mussolinis, nesuvaldomas pagyrų puodas, pakartotinomis užuominomis maždaug davė suprasti pasaulio viešumai, apie ką čia reika-las sukasi, Marconi užsidarė savo viloje Fiesole, netoli Florencijos. Rugsėjo pradžioje jis Vatikane pa-prašė skubaus pasimatymo su popie-žium Pijum XI-ju, kuris mokslinink-ka tuojau priėmė savo privatinėje bibliotekoje. Niekas nepatyrė apie ką tą valandą šnekėjosi frakuotas ponas su seneliu, vilkintiu baltą su-toną. Po to praslinko mėnesiai, o Marconi nebelankė Mussolinio. Tik-tal išlėptus tarptautiniams santykiams, 1937 m. liepos 25 d. Mussoli-nis pakvietė mokslininką skubiai at-vykti pas jį. Dučė spaudė Marconi, žadėjo apipilti pinigais. Bet nepaper-kamas Marconis ant šios meškerės nepuolė. Tuomet diktatorius skam-biais žodžiais ėmė griaudenti moks-lininką tėvynės meilės gaidomis. Tamsiausiom spalvom nuvaizdavo tėvynę gresiančius pavojus. Marco-ni sutiko.

ITALIŠKASIS BIKINI

Po kelių dienų Albanų kalnuose įvyksta didelio masto bandymai, ku-riuose dalyvauja šarvuotųjų daliniai. Šį sykį bandymai vyksta karinės paslapties ženkle. Apie šiuos įvykius ne lapė nesuloko. Tikėtai dabar iš Italų generalinio štabo karininkų, to ita-liškojo Bikini lūdininkų, patirta apie bandymus Albanų kalnuose.

Mussolini su Marconi nuvyksta mašina į bandymo vietą. Šarvuotųjų daliniai pasipilia iš rikiuotės kaip bi-čių spiečius. Jie jau beveik dingsta iš akiračio, kada Marconi užsuka sa-vo aparatą. Lyg šmėklos paleisti, tankai vienu truktėliu sustoja vietoje. Kapų tyla išsivirauja laukų platybėse. Duslus motorų burzgas nusčiuva. Karininkai ir įgulos šar-vuotųjų viduje be sąmonės sukranta sėdynėse. Tik nežymį jų dalis per-gyvena mirties spindulių geležinį slogutį. Daugis miršta ligoninėse neišaiškinta mirtimi. Karo gydytojai bejėgiai stoviniuoja prie lovų ir nie-ku būdu negali išaiškinti masinės mirties priežasties.

Netrukus po to žmonės matė, kaip Marconi ilpo į savo jachtą, kuri bu-vo nuleidusi inkarą Anzio uoste. Ma-čiusieji jį lipant jachton pasakojo, kad jo akys buvusios užvertkos. Jach-ta pakėlė inkarą ir išplaukė jūron. Kurį laiką pagyvenęs jūrų vienat-vėje, liepos 18 d. grįžo Romon ir vėl paprašė pasimatymo su popiežium.

NELAUKTAS FINALAS

Liepos 19 d. iš gelžkelio stoties, kur buvo nuvykęs išlydėti savo žmo-nos ir dukters Florencijos, Marconi buvo valdininko nugabentas pas Mussolini. Dučė jį tučtuojau priėmė. Įvyko labai smarkus pokalbis. Mar-coniui išeinant, Mussolinis pasiu-ta. Mokslininkas grįžta į savo butą ir užsidaro darbo kabinetą. Tarnas ant rytojaus, matydamas vis dar degant šviesą, pasibeldžia į šeimininko du-ris. Negavęs jokio atsakymo, jėga įsilaužia darbo kambarin. Marconi guli pasilikas ant sofos. Išradėjas jau nebegyvas. Gydytojai konstatuoja mirties priežastį: „neaiškios prigimties“ kraujo spaudimas. Vyriausybė paskelbia valdinį pranešimą mokslin-ko mirties progą. Reikšti abejo-nės dėl to pranešimo reikštė turėti reikalų su OVRA, fašistiniu gestapu. Popiežius savo artimiesiems Vatika-ne pareiškė abejonių dėl staigios Marconio mirties natūralaus pobū-džio.

Marconi turėjo pakankamai tvir-tą charakterį geriau mirti, negu dik-tatoriui į rankas paduoti žudikiškau-sią ginklą pasaulyje. Taip bevielio telegrafo išradėjas nusinėšė į kapą mirties spinduliu paslaptį.

Puiglis Andrius

Mirties spindulių paslaptis

ISRADĖJAS MARCONI TĄ PASLAPTĮ NUSINĖSĖ Į KAPĄ

Sutriuškinius Etiopiją, kai ku-riuose italų laikraščiuose sumirgėjo pranešimai apie vieno italo mokslin-ko sensacingą išradimą, kurio dėka Italijos armija karo atveju ga-lėsianti trumpiausiu laiku sunaikinti bet kurio priešo jėgas. Tuo metu, 1936 m. pradžioje, ir Mussolinio pra-kalbos buvo neįprastai drąsios, o fa-šistinė užsienio politika pasižymėjo nematytu agresingumu.

Prancūzų ir anglų špiegams, vei-kiantiems Italijoje, darbdaviai įsakė budriai sekti visus lankytojus, kurie varsto Mussolinio tarnybinių rūmų Palazzo Venezia duris. Skelbiai netrūkus pastebėjo, kad dieną dienon į tuos rūmus lankosi Guglielmo Mar-coni, radiojo tėvas, 1910 metų Nobelio premijos laureatas. Kas gi kitas Ita-lijoje, jeigu ne jis, bus išradęs ir tą slaptaį ginklą! Tačiau agentai nie-ko daugiau negalėjo pranešti savo vyriausybėms, taip sakant, dykai valgydami duoną.

Ir 1936 m. birželio 12 d. spaudoje

Italų akademijos pirmininkas Gug-lielmo Marconi buvo išvykęs paties Dučės vairuojamą automobilį iš-bandyti vieno nepaprastai reikšmin-go mokslinio atradimo. Bandymas visais atžvilgiais sėkmingai pavykęs. Kas gi tai buvo?

Bandymo išvakarėse Mussolinis su Marconi išvykę Ostijos kryptimi, jų mašinoje buvęs įvelgias nežinomos konstrukcijos aparatas, kurį moks-lininkas per šešis įtempto triušo me-tus išobulines ir kuris leidžias iš sa-vęs bangas, vienu smūgiu išjungian-čias autovežimio motorus. Girdi, dar reikia tik šokių tokių patobulinimų, kad šio aparato dėka galima bus nu-leisti iš dangaus bet kokios rūšies priešo lėktuvą.

DIKTATORIUS TRINA RANKAS IŠ DŽIAUGSMO

Tą dieną, kai Marconi demonstra-vai savo bandymus dučė, visi moto-rai apylinkėje vienu smūgiu nustojo veikti. Kelioms savaitėms prasin-

kus po šio valdinio pranešimo, Romą perbėgo gandas, girdi, dėka paslap-tingos jėgos pavykę sustabdyti mo-torus, veikiant iš gana tolimų at-stumų. Tačiau tą pačią dieną italų spauda gavo įsakymą kuo griežčiau-siai laikytis tylos dėl šio išradimo.

Mussolinis negalėjo tvirti iš džiaugsmo. Tačiau jo tuštybė ir gar-bės troškimas buvo galingesni už su-gėbėjimą išlaikyti tylos paslaptį, ir jis savo didybės prieuolių metu, sakydamas prakalbas, vienur kitur nedviprasmiškai duodavo suprasti klausytojams apie mirties spindulius, kuriuos jau, jis manė, turįs savo ki-sėnėje.

Seši darbo metal buvo reikalingi Marconiui, kad surastų „mirties spin-dulius“, kurie savo žudomąja galia būtų toli pralenkę atominę bombą, jeigu jie būtų buvę pritaikyti karo praktikoje. Jau 1930 m. gandas ap-skriejo visą pasaulį, kad Marconi savo jachtoje „Elettra“ daro nepa-prastai reikšmingus bandymus. Bet niekas nepatyrė šių mokslinių tyri-

Sovietinis siautimas rytų Vokietijoje

Tūlas vokiečių istorikas dėstė teoriją, kad slavai ir germanai vieni kitus gainioja. Germanams nusilpus, slavai slenką į Europą, sustiprėjus — traukiasi Azijon. Toji teorija nors tempta ant vokiško korpulio, tačiau pastaruoju metu ji pulkiai gailioja.

Sovietai nejuokiamis parodo užimtoje srityse savo aziatiškos kilmės ragus. Juos rodo kituose ir užimtuose kraštuose ir rytinėje Vokietijoje. Keista, tačiau yra tikrovė, kad Claude Forestier, „Le Monde“ skelbia seriją straipsnių. Čia skaitytojams pateikiama pati studijos pradžia.

Leipzig, lapkritis... Tarp vokiečių ir slavų vyksta aštri kova. Tą kovą pradėjo kryžiuočiai ir kalavijuočiai prieš 7 šimtmečius. Slavai jau treji metai viešpatuoja vokiškose žemėse, kurios priklauso vokiečiams. Vakarinių žemių užėmimas yra išdava rytiečių „technikos“ pastarojo, nesuvokiamo karo eigos. Ir visa tai leidžia „sukurti“ tokį „klimatą“, kuria vyrauja nūdien tarp Stralsund ir Leipzig. Toje vokiškoje srityje kiekvienas vietinis vokiečių yra pažemintas ir skesta neapykantą krašto teriotui — unkultivierter Mensch — žmogui be kultūros, kurios trūko ir NSDAP.

Sovietų pusėje ne geresnės nuotaikos, bet jos sudėtingesnės. Neabejotinai jie kerštuoja už įvykių praėjusio karo metu. Tačiau jie nepamiršta, kad vokiečiai yra slavų politikos įrankiu. Nereikia todėl stebėtis, kad jie veda kartais prieštaraujančią politiką.

Jų pirminis žygis — Königsbergo perirkštijimas Kaliningrad, o pramoninės Silezijos ir Breslau priskyrimas Lenkijai. Marshallio planą įgyvendinant, pradėta kalbėti apie vieną Vokietiją. Tos kalbos buvo pusiau demagogiškos, tai vėl geros valios.

Tik tam tikra „prižiūrėta“ laisvė suteikta provincijos vyriausybėms, kurios pamojus komunistams, vykdo žemės reformą. Ar vėl marš. Sokolovskio parėdymu Nr. 35 įsakya sušabdyti „nuncinimą“ ir tai mažų „suverimėlių“.

Imonių ardymas ir mašinų išvežimas yra sustabdytas. Tat padaryta gal nesavanoriškai, o dėl blogos organizacijos, kai išardytos mašinos retai kada panaudojamos. Vokiškose rankose jos dabar veikia. Imonės nacionalizuotos. Žinoma, imonė Agfa-Wolff dabar yra sovietinio tresto „Kraska“ paprastas daiktas. Agfa gamyba skiriamą Sovietams.

Salta šių tariamai palankių veiksmų rasime visai neigiamų. Aukštasis mokslas yra griežtai varžomas.

Jungtinių Tautų Diena

(Atkelta iš 3 pusl.)

tautiniuose centruose ir perskaityti per visapasaulinis radijo siūstuvus.

Jungtinių Tautų Dienos pagrindinis tikslas yra suteikti kiekvienam atskiram individui pareikšti savo taikos valią. Todėl Jungtinių Tautų vėliava — pasaulis apsietais laurų vainiku — bus galima išskabinti bei išstatyti visose vietose, prie draugijų, dirbtuvių ir t. p., o gyventojai galės dėvėti Jungtinių Tautų ženklą — sagutę su J. T. simboliais.

Tačiau bene visų gražiausia mintis, kaip pasaulio gyventojai gali individualiai savo prisirišimą taikai pareikšti, yra uždegtos žvakės pastatymas kiekvieno gyventojų namų lange. Galima įsivaizduoti miestus ribuliojantčius taikos ir tautų vienybės liepsnelėmis, ir tolimuose kraštuose kur laukuose ar girių skynimuose pavienia bakažė, iš kurių lango spindės taikos ir brolybės mėlės ugplė.

Taip pat numatytas tekstas pasižadėjimui, kurs būtų toks paprastas ir aiškus, kad jį kiekvienas kūdikis galėtų atmintinai išmokti. Teksto turinys pasiūlytas toks:

„Mes, Jungtinių Tautų žmonės, skiriame savo širdis ir rankas taikai žemėje, tam mūsų gliausiai reikalui ir brangiausiai viličiai;

ir tam tikslui mes pasižadame būti geros valios kitių žmonių atžvilgiu ir teikti pakantį, lojalų paramą Jungtiniams Tautoms ir jų taikos ir teisingumo darbui.“

Troškame, kad nebe šimet, tai kitais metais ir mes galėtume švęsti tą gražiausią šventę, nebe kaip „DP“ ir tremtiniai svetimoje šalyje, bet kaip lygūs pasaulio laisvų tautų bendruomenės nariai savo brangioje Tėvynėje!

J. Prōtskū

Jel vakarinėse srityse buvo 35.000 studentų, tai rytinėje neužtikime daugiau kaip 10 %: Leipzig — 1.1000, Halle — 843, Greifswald — 650, Rostock — 600 stud.

I darbo jėgą kreipiamas savotiškas dėmesys. 1947. VIII. 17 — 1948. I. 5 d. 153 darbo istaigos parūpino 126.000 darbininkų. Saksonijos kasykloms, kai anksčiau buvo masės darbininkų išvežamos į Sovietus. Erzgebirge uranijaus kasyklose nuolat dirba 10.000 jaunų vyrų, kurie turi atidirbti 3 mėn. privalomo darbo. Darbo jėga visoms sritims paskirstoma pagal nuotauką.

Geležinkelių linijų dauguma yra išardyta, o bėgiai išsiūti į Sovietus. Dabar rytinėje srityje tarp kai kurių svarbiausių miestų yra likę geležinkelio linijos. Kelionė, jeigu ji ilgesnė kaip 30 km, būtinai reikalingas leidimas.

Imonių ardymo srityje žinoma garsiųjų „sterilizacijos“ sistemų.

Pirmą kartą ardanč imonė, vokiečiai darbininkai sulauko tą grovimą. Tuomet yra gaunamas kitas įsakymas: imonė išardyti, darbininkus sumti ir išvežti į Sovietų gilumą. Aišku, tas būdas pasirodė nepopuliarus. Tuomet trestai pradėjo „supirkinėti“ stambias imones ir jas išvežti į Sovietus. Meisene pati stambioji porcelano imonė prieš valios reformą nupirka už 1,5 mil. RM. Tokie darbai atliekami naktį, kad kuo mažiau būtų apie juos kalbama.

Iš visų pabėgėlių labiausiai iškomas asmuo yra Thüringijos ministras pirmininkas Dr. Paul. Jo pėdomis pasekė rašytojas Theod. Pli-vier, Jenos burm. Mertens, Mecklenburgo direkt. Sprecher, Brandenburg finansų min. Kunze. Srašas pabėgusių būtų ilgas. Išskaba: tarp tar-nų neišskoti draugu.

Gyventojai kasdieną turi spręsti keturias pagrindines problemas: maisto, kuro, buto ir aprangos. Maistą gauti be galo sunku. Kiekvienos žiemos šaltis atneša daug žalos nuvar-gusiam organizmui. Todėl iš pasku-tinių kovojama dėl anglių, medžio ar durpių kuro, kuris sunkiai gau-namas. Miestų gyventojai susiduria dar su viena — buto problema. Aprangos klausimas yra menkesnis, nes tas gera, kas ant pečių dėvima, jei dar laikosi. Žinoma, valkai neina mokyklon, kas neturi apavo. Jaunos moterys dėvi mergaičių sukneles, nors, žinoma, jos tik ligi kelių. Ta naujoji moda, new look, esąs vėlin-kas Trumano išradimas, kuriuo nori-ma sunaikinti Europą.

Lengva suprasti, kad gyventojai laukia laimingos minutės atsikratyti tokio okupanto. Todėl ir tie gyven-tojai laukia naujo karo, kurio metu jie negali nieko prarasti, o laimėtų daug. Toji viltis dar leidžia pakelti uždėtą naštą. Gyvena ir laukia. Jie gyvena įtėmę valią, kad nemirus, bet taip pat ir nesukilus, nors tai vadinama vokiškąja gyvenimo puse.

Vertė G. Rymanas

Įvairios žinios

● JAV specialus senato konsultan-tas tik ką grįžo iš Kinijos ir pasiūlė tuoju paruošti pagalbos programą, be kurios Kinija negalima bus ap-saugoti nuo komunizmo. Pirmasins metais reikės vieno milijardo dol. vertės paramos, o paskui kasmet po 600.000.000 dol. (AP)

● Sovietų spauda, minėdama artil-lerijos metines, savo vedamuosiuose labai išgarbino artilerijos vaidmenį ir pavadino ją „karo dievu“. (AP)

● Amerikos legiono užsienų reika-lams komitetas savo pranešime pa-žymėjo, jog Ramiojo vandenyno krantų uostus užbloka komunis-tai, kad Amerika negalėtų pasiūlyti paramos Kinijai. Komitetas reika-lauja pralaužti šią blokadą, kad bū-tų galima suteikti reikiama paramą.

● Buvę Suomijos karo meto minist-teriai — Linkomies, premjeras ir Tanner, užsienų reikalų, paleisti iš kalėjimo. 1946 m. jie buvo nuteisti po 5 metus kalėjimo, bet išsėdėjęs pusę to laiko, Suomijos specialūs įstatymai leidžia bausmę sumažinti pusiau. Todėl jie dabar vėl laisvi.

● Jugoslavijos komunistų laikraštis „Borba“ išgyrė Sovietų artileriją, kuri sumažinusi 70.000 tankų, fašistinius vokiečių okupantus Rusijoje, ja-ponus ir nuėmusi visą karą. Laik-raštis neprisimena, ar Jugoslavija taip pat turi „katiuškų“ ar ne. (NYHT)

● Lenkų policija Dancige pagrobė nuo Svedijos laivo „Koster“ latvių tautybės užsieniečių, nors jis turėjo Svedų svetimosios pasą ir svedišką jūrininko pažymėjimą. Bendrovės kreipimasis į Svedijos užsienų reika-lų ministeriją, kad padarytų inter-venciją, kol kas nedavė rezultatų. (Newsletter)

● „Pasaulio pilietis Garry Davis, buvęs amerikietis, atsisakęs JAV pilietybės“, pasiskelbė pasaulinės val-sybės piliečiu. Kadangi tokios val-sybės ir vyriausybės nėra, tai jo niekas nemori, ir prancūzai nori juo nu-sikratyti. Neseniai jis buvo išbro-vęs į J. Tautų salę ir nuo balkono šaukė: „Vėna vyriausybė visam pa-sauliui“. D. Ewart suspendavo po-sėdį, kol jį policija iškraustė. Buvo ir daugiau areštuotų jo šalininkų. Jo kalbos tekstas, kurioje pasisako pagal Sovietų norus atominę bombą uždrausti naudoti, pateko korespon-dentams. (DM)

● Egipto karališkoji pora pasiskel-bė, kad jie persikrėia, nes tokia bu-vusi Dievo valia, kad šventi santy-kiai būtų nutraukti. Karalienė Fa-rida yra Pašos Zulfikar dukterė, kuri palieka tris dukteris.

Antros skrybys įvyko tarp Egipto karaliaus sesers ir Irano Sacho. Kai Egipto karalius 1938 metais vedė, tai Hitleris jam padovanojo il-muziną. (AP)

● JAV skubiu būdu gabena kve-dius ir ryžius į Kiniją. Iki lapkričio galo bus nugabenta 12 laivų su kve-diais ar ryžiais, kurių užteks 6 svarbiausiems Kinijos miestams su 11 milijonų gyventojų. 10.000 tonų ryžių plaukia iš Britanijos kolonijų į Sanchajų. (AP)

● Italijos kariuomenės štabe virši-ninkas generolas Efižo Marras, pakviesdamas JAV vyriausybę, išvyko į Ameriką. Jis bus JAV gener. štabo virš-ko svečias. Spėjama, kad jo vi-zitas siejamas su Italijos kariuome-nės modernizavimu. Be to, tikimasi, jog ir Italija busanti įtraukta į Siau-rės Atlanto gynybos paktą. Pagal taikos sutartį, Italijai leisfa laikyti taikos kariuomenės iki 250.000. (AP)

● Jugoslavijos profesinių Sąjungų organas „Rad“ smarkiai puolė Fran-cūzijos komunistų partijos organą „L'Humanité“, nes šis laikraštis, rašė „Rad“, jau atitrūkęs nuo masių.

Pasulyje didžiausias miestas

Retas kuris pagalvoja apie didėlio miesto gyvenimą, apie jo kasdienius reikalus. Didmiestis dažnai su-vilija žmogų savo pramogomis, bet jo ūkinius reikalus ne kiekvienas te-sisvaizduoja. Ši kartą prisiminkime didžiausią pasaulio miestą New Yorką, kur ir lietuvių ir DP lietuvių ne-maža gyvena.

New Yorko miesto valdovas bur-mistras yra William O'Dwyer, kuris valdo (8.000.000) daugiau gyventojų, negu jų gyvena daugely ištisų valsty-bių. New Yorkas turi daugiau alrų (500.000), negu Dublinas, Alrijos so-stinė; daugiau žydų (2.000.000), negu Palestina; beveik tiek pat italų (1.095.000), kaip Romoje. New Yorke yra 412.000 lenkų, 57.000 čekų, 54.000 norvegų, 53.000 graikų. Pusė mili-jono negrų yra susisipetę Puetro Ri-caus rajone. Miesto burmistras yra

Rugsėjo mėn. viduryje Svedija žaidė tarpvalstybines futbol rungtynes prieš Norvegiją. Visas Oslo bu-vo pakilęs ant kojų, norėdamas pa-matyti Olimpinių žaidimų aukso me-dalio laimėtojo komandą. Rungtynės baigėsi 5:3 svedų naudai ir visus penkis įvarčius įkirtė jų puikūs vi-durio puolikai Gunnar Nordahl.

Po rungtynių visi žaidėjai susi-rinko į bankietą viename Oslo vieš-butyje. Vakarienis metu vienas Sve-dijos Futbolo Sąjungos atstovas, jau pagyvenęs vyras, skambtelėjo į savo stiklą ir pakilęs pasakė kalbą: „Mūsų pergalė Londone mus labai nu-džiugino, bet ji taip pat kainavo ir daug vargo. Tokia pergalė visuomet yra našta ir ji uždeda pareigą, nes pasaulis ir toliau nori matyti tik ger-us pasirodymus, kas ne visuomet yra įmanoma. Sportinės ir fizinės mūsų žaidėjų pajėgos yra tada įtem-piamos iki kraštutinumo. Futbolo rungtynės reikalauja ne tik techni-kos aiškstėjė, bet taip pat ir ryžtin-gumo, susikaupimo ir puikios kondi-cijos. Ypatinai tai yra sunku vedu-siems futbolininkams. Seimos gyve-nime irgi pasikartoja visa eilė techni-ščių futbolio taisyklių, kaip kampi-niai, laisvi smūgiai, nuosėdės bei už-ribio išmetimai... Rungtynėse tarp sporto ir meilės negelbsti joks teisė-jas. Geriausias žaidėjas dažnai pa-silieka vienišas ir bejėgis. Dažnai daug žadanti sportinė karjera sudū-ža į šukelės dėl šeimos sąlygų“. Čia kalbėtojas padarė daug sakančių per-traukė. Tuo tarpu žaidėjai sėdėjo susimastę savo vietose ir galvojo, ko nori pasaulis tas „senis“ iš jų?

„Senis“ tuo tarpu jau su švintan-čiu veidu tęsė toliau: „Mūsų pergalė Londone būtų buvęs negalima, jei mūsų olimpinių žaidėjų žmonos ne-būtų buvusios palankios tam... Jos nedarė jokių kliūčių savo vyrams, jeigu jiems reikėdavo išeiti į treni-ruotes ar bandomąsias rungtynes, ruošiantis sunkioms olimpinėms ko-voms. Tai mūsų moterys, parody-damos toleranciją futbolio atžvilgiu, daug prisidėjo prie mūsų pergalės. Svedijos Futbolo Sąjunga nutarė šias moteris apdovanoti garbės dovanomis!“

Didelis pritarimas ir džiaugsmi-ngas susijaudinimas su karštu sma-lsumu, kas per dovanas gaus jų žmo-nos, sekė atstovo kalbą. Vienas ga-bus reporteris tai greitai sužinojo. Olimpines komandas narių damoms norima padovanoti auksines grand-i-nėles, kurios bus iš grynosio metalo kaip olimpiniai medaliai, pagamint-i iš paukšuto sidabro!

Kitas didžiulio susidomėjimo ir pripa-žinimo pavyzdys atsitiko Stockholmo vienuolikei Djurgarden, praėjusioje pirmenybėse iškritusiai iš I lygos. Djurgarden šių metų vasarą su pa-siekimu viešėjo JAV ir vieno ban-kieto metu, suruošto Svedijos-JAV dienos progą, buvo pakviesta į gar-siąją Stockholmo rotušę. Miesto va-

Prancūzijos komunistai pulkiai žiną, kad Jugoslavijos darbininkai, Tito vadovaujami, darą didelę pažangą, kai „L'Humanité“ „begėdžikai“ me-luojanti. Jugoslavijos darbininkai nusiantę 10.000.000 frankų streiknin-kams, nes jie jaučią bendrą darbą streikų pavidale. „L'Humanité“ pa-rašė, kad jugoslavose jaučiamas tarptautinis solidarumas, nežiūrint jų nevertingų vadų išdavystės.

Per dieną New Yorkas sunaudoja daugiau negu vieną milijoną galionų vandens, įgabena 23.500 tonų maisto. Kasdien išleidžiama per vieną mili-jardą galionų kanalizacijos vamz-džiais ir išvežama apie 8.000 tonų atmatų. Žiemą per dieną sunaudo-jama 20 milijonų galionų benzino, 6 milijonai žmonių kasdien pravažuo-ja 237 mylių požeminiu tarukiniu ir kitais judamosis įtaisais. Dieną ir naktį, kas 50 sekundžių atvyksta traukiniai į jo geležinkelio stotis.

MUSŲ KELIAS

Išsina trečiadieniais ir šeštadieniais

Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 16

Vyr. Redaktorius D. Penikas

Redaktorius Al. Laikūnas

Lithuanian Newspaper „OUR WAY“, Semi-Weekly. Authorized by EUROM HQ, Civil Affairs Division. Authorization No. UNDP 206. Circulation 4000.

Aukso grandinėlės futbolininkų žmonoms...

dovybė, kaip šeiminkai, primygti-nai pabrėžė, kad žaidėjai turi atvykti su žmonomis bei draugėmis.

Į šių dviejų atsitikimų galima pa-daryti išvadą, kad futbolas artėja prie moderniosios diplomatijos. Juk vargšės futbolininkų žmonos šventadieniais, kada jų vyrai turi rungtynes, o ypatingai jei dar kur išvyksta, tikrai nuobodžiauja, ypač jaunosios ir tada jau futbolu adresu siunčiama ne garbinimai... O kur dar treni-ruotės ir kt. dalykėliai, dėl kurių tenka daug kartų su savo antrosiomis pusėmis suėiti ir konfliktą. Aišku, kad ir žaidėjas išsėjęs po tokių „run-gtynių“ namuose į alkštę, negalės tin-kamai pasirodyti antrosiose... Todėl nenuostabu, kad diplomatija randa sau vietą ir futbole, norint pasiekti geresnių pasekmių, prirengtas spor-tui dailiosios lyties atstovės, o jų yra nemažai... dažnai nuolankiai jau paglostant... km.

TRUMPAI IŠ UŽSIENIO

— Futbolo pirmenybėse kituose Europos kračiuose pirmaujančios ko-mandos: Prancūzijoje — Racing Pa-ris su 20 tšk. prieš Reims 20; Itali-joje — Luchese 16, Internazionale ir FC Torino po 15 tšk.; Vengrijoje — 1. Ferencvaros (dar nepraradus nė vieno taško), 2. Mateocz ir 3. MTK; Svedijoje — pirmąja Goeteborgo GAIS su 16, sekama Degerfors su 14 ir Elfsborg su 13 tšk.; Čekoslovakij-oje — trys pirmaujančios komandos Slavia, Pilzen ir Sparta turi po 13 tšk.; Austrijoje lentelę veda Admira ir Austria po 13 tšk.; Belgijoje pir-mąja Racing Mecheln ir Anderlecht po 14 tšk.; Ispanijoje į pirmą vietą iškopė Aviacion Madrid su 13 tšk.; Luksemburge pirmąja Fola Esch su 12, prieš Spora Luksemb. su 11 tšk.

— Tarpvalstybinės krepš. rungtynėse Parizėje sidabro medalio lai-mėtojas Londone Prancūzija įveikė Belgiją 33:30 (16:16).

— Japonas Furuhaski 400 m kraul-plaukime pastatė naują pasaulio re-ordą 4:32,0 min.

— Tarpvalstybinės bokso rungtynės Poznanuje Lenkija-Cekoslova-kija, baigėsi aukšta čekų pergalė 12:4.

— Tarptautinio teniso turnyro Sao Paulo, Brazilijoje, finaliniai susitikimai vyrų vienete Drobny (Ček.) — E. Morea (Argent.) 7:5, 6:4, 6:3; dve-jete Morea/Seixas — Drobny/Sturgess (P. Afrik.) 4:6, 4:6, 8:10.

— Tarpvalstybinės ledo ritulio ungtynės Londone Anglija — Čeko-slovakija 3:5 km.

Skelbimas Nr 60

Zemiau išvardinti ieškomieji arba jų likimą žinantieji yra prašomi at-siliepti C/Kartotekon per savo LTB komitetus, kartu nurodant šio skel-bimo (bet ne laikraščio) eilės numerį ir įdedant reikiama kiekį pašto žen-kų atsakymui apmokėti.

786. Budnikas Julius, gyvenęs Würz-burge; Limantas Pranas, gyv. Katmė; Liutkaitė Bronė, dukterė Marijos Jurinaitės; Spudžius Antanas.

787. Marijona Stošutė, gyvenanti adresu: 113 Washington St., Wor-cester 3, Mass. — prašo atsiliiepti savo brolio Aleksandro vaikais: Antanina, Marijona ir Ona, ki-lusius iš Motiškių, Seredžiaus v.

788. Mr. Vincent Noraitis, 1 Pacific Street, So. Boston 27, Mass./USA — prašo atsiliiepti savo g'minec Noraitis bei Kirilauskas, kilusius nuo Šiaulių.

789. Mrs. Amelia Sabaliūnienė, 122 Dorchester St., Worcester 4, Mass./USA — prašo atsiliiepti slaugę Rakelytę, Marijoną Vasilauskaitę ir K. Rabačauską.

790. Mrs. Mary Jankevičienė (Jasin-skaitė), 6349 Majestic, Detroit 10, Mich./USA — prašo atsiliiepti g'mines, kilusius iš Šiaudiniskių, Kybartų v.

791. Adelė Bleikutė, 1933 Infantry, Detroit 9, Mich./USA — prašo atsiliiepti savo g'mines, kilusius iš Žinių, Alvitio parap.

792. Mr. Kastantas Stasiūnas, 1712 Neuberly St., Chicago, Ill./USA — prašo atsiliiepti savo sūnų, esantį tremtyje.

793. Gauti adresai iš JAV: Stasė Viliškaitė, Feliksai Norkevi-čiai, Feliksas Adomaičius, Vy-tautai Chainauskui, Pranui Ramonaičiui, Stasiui Liudvinavi-čiui, Zigimui Steponavičiui ir Klovai Kostui (laiška iš JAV).

LTB C/Kartotekos Vedėjas

Redakcija straipsnius talso bei trumpina savo nuožiūra ir nesunaudoję rankraščių nesaugo. ● Už skelbimų turinį redakcija neatsako. ● Užsąjautos, sveikinimai ir skelbimai bei pra-nėsimai iki 10 petito eilučių — 5. DM. toliau už kiekvieną eilutę po 50 pf. ● Pateškimo skelbimai privalo būti apmokėti už kiekvieną pateškomą asmenį po 1. DM. ● Už skelbi-mus ir pateškėjimus pinigai siūstai kartu su tekstu. ● Platintojai už surinktą prenumeratą ir parduotus paskirus numerius gauna 10 % nuolaidos. Laikraščio grąžinimai vengtinai. ● P. numerotas mokesčiai su pašto ir ekspedicijos išlaidomis vienam mėnesiui 3. DM, už-sienyje dvigubai. Paskiro Nr. kaina 0,40 DM.

Printer: Verlaganstalt Manz, Dillingen/Donau. — Population to be served: 20.000.

MŪSU KELIAS

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Jau 10.000 lietuvių tremtinių turi garantijas

BALFo Istaiga Europoje praneša, kad BALFo Centras Amerikoje yra sutvarkęs ir davęs eiga 3.000-čiams darbo ir buto garantijų, kurios apima apie 10.000 asmenų. Naujos garantijos nuolat plaukia į BALFo Centrą ir gauna atitinkamą eigą. Beveik visos garantijos yra vardinės ir tik mažas dalis tėra nevardinių. Iki šiol BALFo Istaiga Europoje nėra gavusi nevardinių garantijų. Kai bus tokių garantijų, bus paskelbta, kaip jos bus skirstomos.

PRANEŠIMAS EMIGRACIJOS REIKALAMS

Kai kurių tremtinių buto ir darbo užtikrinimus jų davėjai yra pasiuntę tiesiog DP Komisijai į Vašingtoną. Šioj Istaigoj dėl gausaus darbo betarpiškai užvesta emigracinė byla, niekam ją nesirūpinant, kartais gali užsigulėti ilgesnį laiką. Kad to išvengtumė, BALF-as yra pasiryžęs sekti kiekvieno tremtinio emigracinės bylos eigą. Todėl tie tremtiniai, kurių buto ir darbo užtikrinimai buvo pasiūti ne per BALF-ą, bet betarpiškai DP Komisijai į Vašingtoną, yra prašomi BALF-o Istaigai Europoje (München 27, Rauchstrasse 20) apie tai pranešti suteikiant šias žinias: 1. Buto ir darbo užtikrinimų gavėjo vardas, pavardė, adresas, 2. Buto ir darbo užtikrinimų davėjo vardas, pavardė, adresas, 3. Numatomo gauti Amerikoje buto ir darbo adresai, jei jis emigrantui yra žinomas.

DP Komisijos atitinkami pareigūnai Europoje yra pažadėję padaryti žygių, kad DP Komisijai Vašingtone privačiai pateiktos garantijos būtų persiųstos į Europą pagal mūsų pateiktą sąrašą.

GALIMAS BALFo TEISIŲ PRAPLĖTĖMAS

Amerikos ukrainiečių organizacija, turinti sutartį su IRO, iš DP Komisijos Vašingtone yra gavusi teisę dalyvauti DP imigracinio įstatymo vykdyme. Šis precedentas teikia vilties, kad tokia teisė gali būti suteikta ir BALFo organizacijai. Šiai teisei gauti, jau seniai yra pradėti daryti žygiai ir dabar jie tęsiasi. BALF-as gavęs šią teisę galėsias lietuvių emigracines bylas tvarkyti su DP Komisija ir jos valdininkais betarpiškai. Šis tiesioginis kelias, aplenkiant tarpines organizacijas, suteiks galimumą pagreitinti mūsų tautiečių emigracinių bylų eigą ir jų vykdymą, kiek tati iš viso yra galima.

NAUJI DP TRANSPORTAI Į AMERIKĄ

Patirta, kad dalis tremtinių jau yra suvežti į Bremeno pereinamąją stovyklą išvežti į JAV. Tokiu būdu baigiama paruošti naujas DP transportas, kuris į Ameriką išplauks apie šio mėn. pabaigą. Numatoma, kad gruodžio mėn. galėsias išvykti šeši transportai. Tačiau DP Komisijos valdininkai abejoja, ar sėkmingai gruožio mėn. išvykimui paruošti pilnai visus 6 transportus. Vienok tenka tikėtis, kad transportai padažnės ir emigracija bus vykdoma greičiau. Visi šie transportai jau vykdomi pagal imigracinį JAV įstatymą, t. y., jie sudaromi iš tų DP emigrantų, kurie turi buto ir darbo užtikrinimus.

NCWC SKYRIŲ BUVEINĖS

Pranešama, kad NCWC München-Pasing emigracines bylas išsiuntinė-

jo savo skyriams pereinamose stovyklose. Todėl tie tremtiniai, kurie minėtoji Istaigoj M.-Pasing turėjo savo emigracines bylas, ateity savo bylų reikalais yra prašomi kreiptis ne į NCWC Pasinge, bet į atitinkamą skyrių, būtent: tremtiniai, gyvenę IRO 3 Areajos ribose, turi kreiptis į NCWC skyrių Schweinfurto pereinamojoje stovykloje, 4 Areajos — į Ambergą, 5 Areajos — į Augsburgą, 6 ir 7 Areajos — į Pasingą.

IRO 1 Area gyventojų bylos yra NCWC Butzbacho perein. stovykloje (vietoje Frankfurto) ir 2-ros — Ludwigsburge.

BALFAS RUOŠIA NAUJAS SIUNTAS

Patirta, kad BALFo Centras Amerikoje ruošiasi pasiųsti į Europą di-

desnę rūbų ir maisto siuntą. Atliekami reikalingi formalumai valdžios Istaigose. Kai tik bus gauti atitinkami leidimai iš Amerikos valdžios Istaigų, siuntos bus išsiųstos į Vokietiją. Gauta siunta bus dalijama per Lietuvos Raudonąją Kryžių tokia pat tvarka, kaip iki šiol.

Pa pačia proga pranešama, kad BALFo Centras prašė išpėti tremtinius nesikreipti pašalpos ar siuntinių į Centrą tiesiogiai, nes į tokius prašymus BALFo Centras visiškai negali reaguoti — siuntinėti kiekvienam atskirai būtų per didelės išlaidos, o iš kitos pusės BALFo centras negali patikrinti, kam iš tikrųjų pirmoje eilėje pašalpa reikalinga.

BALFo ISTAIGA EUROPOJE

Kinijos tragedija — pasaulio grėsmė

(Pradžią 1 pusl.)

klų ministerių konferencija Maskvoje nustatė, kad kitos valstybės į Kinijos reikalus nesikiša. Kitaip sakant, Stalinas vienas toliau viską tvarkys. Sekantį pavasarį raudonoji armija apleido Mandžūriją, bet jos vietą užėmė raudonas generolas Mao Tse Tung su sovietų suorganizuota mandžūriečių raudonąja armija. 1946 m. atvykęs amerikiečių generolas, dabartinis užsienio reikalų ministras, Marshallis stengėsi abipusį sutaktyti, sudarant koalicinę vyriausybę. Ginklių paliaubos buvo gudrus komunistų manevras — tuo metu jie baigė savo pasiruošimus ir po to patys tas paliaubas sulaužė, pradėdami karo veiksmus. Marshallio ir jo vėlesnio įpėdinio generolo Wedemeyerio talkinimo procedūra sudužo. Apskritai toji talkinimo akcija tebuvo naudinga komunistams, nes leido jiems sustiprėti ir kitus apgauti. Pilietinis karas siaučia nuo to laiko Kinijoje be perstojo, ir nors dar prieš metus generolas Tsian Kai Sek gyrėsi, kad per metus komunistai bus likviduoti, o tiems metams praėjus stovime prieš atvirkščiai susidėjusią aplinkybę: komunistai laimi ir žengia pirmyn.

Mums kiekvienam kyla klausimas, kodėl amerikiečiai nesirūpina padėti kinų vyriausybei prieš sukilėlius komunistus? Kodėl jie taip lengvai žiūri į Kinijos žuvimą? Kodėl jie leidžia plėstis komunizmui ten, kur nebūtų, rodos, sunku jį sustabdyti ar net visai sunaikinti, padedant vyriausybei?

Atsakymas nėra sunkus, nors kartu labai problematiškas. Mat, Kinijoje jau tokia tvarka įsigalėjusi, kad jos nei J. A. Valstybės nei Jungtų tautų J. A. Valstybės nei Jungtų tautų J. A. Valstybės — milžiniški, socialinė struktūra bloga, korupcija bujoja plačiai ir niekas negali jai kelti užkirsti (generolai ir valdininkai — vis darba tam, kas brangiau moka), nuovargis ir pesimizmas, nesigriebimas jokių reformų ir trūkumas pastangų sustiprinti kiniečių tautos dvasią — žudo kinų vyriausybės sekėjus. Svarbiausias kinų komunistų argumentas dabar: žemės reforma ir jos atidavimas ūkininkams. Nors tai laikina apgavystės priemonė, bet propagandai labai naudinga, kurios vyriausybė ir čia nesilima. Amerikiečių duota 500

mil. dolerių paskola nepadėjo. Bet kokio masto tolimesnė pagalba būtų tik lašas į jūrą, be naudos kinų tautai. Karo medžiaga bei duoti ginklai gali greit pereiti komunistams. Štai kodėl amerikiečiai negali padėti vyriausybei. Klausimą tektų kitaip statyti: amerikiečiai turi patys eiti į Kiniją ir paėmti į savo rankas to krašto pertvarkymą. Bet tai platus ir didelio masto uždavinys, kuris dar nebuvo užsimotas net svarstyti. Taigi, Kinija paliekama savo likimui: jos ateitis jos pačios rankose. Bet koks tas jos pačios likimas?

Iki šiol eiga parodė, kad komunistai laimi ir turi šansų toliau laimėti. Mat, jų užsimota programa nuskurdusios masės patraukė. O toji programa — la Sovietų: žemės reforma, pramonės, prekybos, kredito ir kitų ūkinio nacionalizacija ir „atidavimas“ dirbančiesiems, gero ir laimingo gyvenimo kūrimas... Tiek karinėje, tiek ūkinėje srityje komunistai randa tamsios masės pritarimą. Jų vadai energingi ir atsidavę, karisti daliniai gerai organizuoti, Sovietų remiami ir aprūpinami. Šio judėjimo akstinas — naujas tikėjimas komunistine ateitimi. Dabar tą akciją tęsia apie 1.500.000 jų karių.

Tsian Kai Sek ir jo bendradarbiai tuo tarpu neturi nieko suprojektavę. 80% viešųjų pajamų eina karul. Padėtis sunki. Nepasisekimai ir nuovargis. Infliacija. Visa tai veda ir prie vidaus neramumų. Neseniai karininkų dalyse susekti samokslai, karininkų ir net generolų areštuota.

Nepaprastos sausros Australijoje

AP iš Cānberra praneša, kad Australijos vakariniame Queenslande ir Šiaurinėje Srityje siaučia didžiausios sausros ir todėl spėjama, jog galės išdvesti apie 5.000.000 avių ir karvių. Grubiai skaičiuojant, Queenslande jau žuvę 4.000.000 avių; Šiaurinėje Teritorijoje 1.000.000 galvijų pradeda nugaišti kasdien po 1.000 galvijų.

Dideli plotai paversti dulkių debesimis — tūkstančiai tonų žemių vėjo nešama į Ramųjį vandenyną. Iš kitur pranešama, kad 600 mylių nuo Adelaidės dulkių audros lekia iki 80 mylių gretelių per valandą ir palaidoja gyvas avis vakarinės Pietų Australijos srityse. Tannuiles miestui su 35.000 gyventojų vandens Istaigos pareigūnai pareiškė, kad vandens užteks tik 2 savaitėms, jei nebus lietaus, Queenslando vyriausybė gabena traukiniais vandenį į miestus, kur yra sausra. Lietaus mažai iškrito per paskutinius trejus metus. (NYHT)

IRO STATISTIKA 1948 M. LIEPOS 31 D.

Š. m. liepos 31 d., kada buvo išgaliojęs DP imigracijos įstatymas į JAV, kaip oficialiai skelbia IRO centras Zenevoje, DP teisinį statusą ir aprūpinimą turėjo 598.078 asm. Be jų, dar 117.699 asmenims buvo pripažinta IRO globa įkurdinimo ir repatriacijos atveju. 548.805 pilnai ap-

Didvyriškoji Suomija žengia pirmyn

SOVIETAU JAU KALBASI SU SUOMIJA

Zinomis iš Švedijos, Suomijoj streikų banga pranyksta. Transporto darbininkų streikas, kuriuo norėta paralyžuoti visą kraštą, nuėjo niekais. Darbininkai atsisakė paklausti komunistinių vadų. Demokratinė Suomij tautos dvasia atlaikė Rytų spaudimą.

Leino — Hertta Kuusinen pora, norėjusi sutriuškinti Suomijos demokratinę tvarką, paskutiniu metu komunistų vadinamą „fašistine ir titine“. Leino jau neteko visų partijoje postų. Partijos dvasia ir tvarka palaikoma trijų sovietų piliečių komunistų. Jie ir vadovauja partijai, nors ir su sovietų pilietybėmis (!). Leino, kaip rašo biuletenis, nuėjęs pas motiną buržuazinio gyvenimo gyventi, o žmona vis dar nori prisiplakti prie komunistų ir jiems įsisteikti.

Suomijos darbininkai jau padarė išvadas iš organizuojamų streikų. Pradžioje jie streikavę, kad Leino pasiliktu ir toliau vidaus vidaus reikalų ministru, bet tai nepasisekė. Streikus komunistai organizuoja politiniais motyvais, bet ne ekonominiais, sako darbininkai, ir todėl jiems iš jų jokios naudos.

Per visą vasarą Sovietų radijas ir spauda puolė Suomiją. Visa, ką tik Maskva atsispaudė, kiti satelitinių kraštų laikraščiai persispausdino. Sovietų spauda dėjo į savo puslapius kiekvieną gautą iš Suomijos laišką, jei tik juose buvo puolama Suomijos — Fagerholmo vyriausybė. Pasak Sovietų, Suomijoj veiklą teroro režimas remiamas A. kapitalistų. Jos darbininkai labai spaudžiami. Suomijoj Sovietų atstovybė buvo visai užsidariusi nuo Suomijos pareigūnų, atsisakė priimti bet kokius oficialius asmenis, pakvietimus. Ir jei prisimindavo Suomijos-Fagerholmo vyriausybę, tai tik skundams įteikti.

Tačiau, kaip rašo iš Švedijos, padėtis pasikeitė. Puolimas iš Sovietų pusės apstojo. Ministras Savonenkov pakvietė premjerą Fagerholmą ir jo ministrus, išskyrus Leino įpėdinį — vidaus reikalų ir teisingumo ministrus, į Sovietų atstovybę Spalio revoliucijos minėjimo proga. Be to, Sovietų vyriausybė paprašė atsistoti Suomij delegaciją prekybinėms deryboms į Maskvą.

Helsinkyje politiniuose sluogsiuose manoma, kad komunistai, nepasisekus Fagerholmo vyriausybės nuverstui per spalio revoliucijos metines, susilpnino sovietų tikėjimą į komunistų įtaką Suomijos politiniame gyvenime ir todėl pradeda atsirasiti tam tikras supratimas.

Po tokių nepasisekimų komunistų partija neteko bet kurios vilties patekti į krašto vyriausybę, nors ir daug pastangų dėjo. Ir kol Suomijoj veiks demokratinis režimas, tol komunistai negaus jokio svarbesnio posto kabinete. Dėl šio fakto teisingumo jau įstikino ne tik prezidentas ir parlamentas, bet ir profesinės sąjungos.

Sovietai irgi padarė išvadas, kad Suomijos vadai, remiami daugumos gyventojų, nebenukryps nuo einamo kello, jei nebus pavartota brutali jėga. Ir kiek dabar jaučiama, Sovietai nėra pasiruošę šiuo metu imtis jėgos. Taigi, demokratinis Suomijos režimas, užėmęs aiškiai demokratinę liniją, apsaugojo kraštą nuo komunistinio perversmo (kaip tai įvyko Čekijoje) ir, gal būt, nebeprileis jų prie vairo, jei nebus Sovietų pastatyti. Tai pavyzdys tautomis.

(Newsletter/m)

KULTŪRININKŲ DĖMESIUI

Pakartotinal pranešame, jog visai tie asmenys, kurie užpildė ir prisuntė kultūrininko anketą ir dabar neturi vilties gauti darbo bei buto užtikrinimų, bet nori į JAV emigruoti, yra prašomi LTB Kultūros Tarybos vardu ligi š. m. lapkričio 30 d. paduoti atitinkamą pareiškimą.

LTB KULTŪROS TARYBA

pabaltiečiai (estai, latviai ir lietuviai), 136.848 žydai, kilę iš jv. kraštų, 89.208 ukrainiečiai ir likusioji dalis — 87.291 asm. — įvairūs kiti.

Liepos pabaigoje IRO turėjo viso 674 stovyklas bei Istaigas: 533 surinkimo stovyklas, 57 sanatorijas ir ligonines, 31 vaikų namus, 14 transporto buveinių, surinkimo punktų ir perein. stovyklų. Visa tai aptarnavo 1.987 tarptautiniai ir 2.603 iš DP parinkti IRO tarnautojai.

Atsižvelgiant, kad š. m. antrajame pusmetyje DP emigracija dar nėra padariusi didesnę pažangą, o repatriacija, juo toliau, tuo mažėjanči beturi pasisekima, tenka spėti, kad ir šio meto statistiniai duomenys ne daug taisykliai nuo čia pateiktųjų š. m. liepos 31 d. (z)

Čekams jau gana rusų draugystės

Cekoslovakijos jaunas diplomatas dr. J. Jahn spalio mėn. atvyko į Stockholmą vesti derybų prekybos reikalais ir pareiškė, jog jis jau nebegrįšias į tėvynę. Švedija sutiko priimti jį kaip politinį emigrantą. Jis pridūrė, kad Cekoslovakijoje komunistai savo dantis yra atstė prieš katalikų bažnyčią, nes katalikai sudaro 78% visų gyventojų. Bažnyčių turtai praktiškai esą konfiskuoti. Kunigai ir vienuoliai areštuojami ir gabenami vergų darbams į stovyklas.

Vietos gyventojai visas viltis sudėjo į karą. Čekijos armijos pasiruošimai esą labai ryškūs. Senojo režimo karininkai pakeičiami fanatiškais komunistais. Mažiausia 50% gyventojų yra antikomunistai. Net komunistai tarp savęs nesutaria ir dalis jų siekia titinų režimo.

Čekų biznierių, prisilotinės raudonojo teroro, vieną kartą Pragos didžiausioje salėje, kur buvo Stalino garbei suruoštas mitingas, priėjo prie mikrofono ir sušuko: „Mirtis Stalinui! Salin komunizmas!“

● Seinos departamento prezidentu Paryžiuje išrinko radikalsocialistą, kal degolininkai pralaimėjo.
● Iš Stockholmo praneša, kad susprogdino vieną amunicijos fabriką. Nuo sprogdimo iki trijų mylių apylinkėse išbūrėjo langai. Priešastys neskelbiamos. (DM)

● Paryžiuje nuo vežio ligos miršta daugiau negu 12%, praneša mirčių gausios statistikos biuletenis. Rugsėjo mėn. iš 3.157 mirties atvejų nuo vežio mirė 389, kai nuo dišyvos tik 92, anksčiau nuo dišyvos mirė 148 asmenys į mėnesį. (NYHT)

Padėka

Visiems a. a. agronomo Justino Banaščio draugams ir pažįstamiems jį sunkioje ligoje lankiusiems bei teikusiems jam moralinės ar medžiaginės paramos, o taip pat palydėjusiems jį į amžiną poilsio vietą ir pareiškusiems vienokiu ar kitokiu būdu užuojautos, reikiame puošnų padėką. Ypač dėkojame gerbiame: Müncheno stovyklos klebonui kun. Petračiui, kun. kapel. Vilučui, tėvui pranciškonui Garbukui, L.T.B. komiteto pirmininkui pulk. Pranckoniui, L.R.K. įgaliotiniui p. Ručienai, L.T.B. Apygardos pirmininkui p. Kalvalčiui, stovyklos komendantui p. Smulkščui, Gimnazijos direktoriui dr. Krasauskai, inspektoriams p. Ignatonui ir p. Valčekauskui, muzikui p. Skridulniui ir p. Vyliadui, p. Oikotui, p. Juodeliui, p. Totoraičiui (Diepholzei) ir p. Gaškui šeimos.

Žmona, vaikai, sesuo ir broliai